

Łukaszewicz, Bohdan

Straty obozu lewicy rewolucyjnej w województwie olsztyńskim w latach 1945-1950 : materiały biograficzne

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-2, 17-49

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bohdan Łukaszewicz

STRATY OBOZU LEWICY REWOLUCYJNEJ
W WOJEWÓDZTWIE OLSZTYŃSKIM
W LATACH 1945—1950
Materiały biograficzne

W kwietniu 1975 roku na sesji naukowej dotyczącej rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego Warmii i Mazur w okresie trzydziestolecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej¹ zwrócono uwagę na dysproporcje w badaniach nad najnowszymi dziejami społeczno-politycznymi regionów Warmii i Mazur². Szczególnie pomijana była walka zbrojna o utrwalenie władzy ludowej³. Przyczyny takiego stanu rzeczy upatrywać należy zarówno w niedostępności — szerszemu gronu badaczy — wielu źródeł archiwalnych, przede wszystkim materiałów znajdujących się w gestii organów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, jak też w tendencjach do pomijania trudności pierwszych lat Polski Ludowej; w lansowaniu tezy (nie znajdującej potwierdzenia w źródłach) o zdecydowanym poparciu przez większość społeczeństwa polskiego całego programu Polskiej Partii Robotniczej i stronictw z nią współdziałających. W konsekwencji walkę zbrojną o nowe oblicze Polski przedstawiano marginesowo. Odnosi się to także do terenu województwa olsztyńskiego⁴. Jedynie Edmund Wojnowski w swojej rozprawie, poświęconej jednakże kształtowaniu się stosunków politycznych na Warmii i Mazurach w latach 1945—1947, poświęcił więcej uwagi podziemiu zbrojnemu na tych terenach⁵.

¹ Por. sprawozdanie zamieszczone w Komunikatach Mazursko-Warmińskich (dalej KMW), 1975, nr 2, ss. 275—280.

² T. Filipkowski, *Stan badań nad dziejami społecznymi i gospodarczymi Warmii i Mazur w 30-lecie PRL*, KMW, 1975, nr 4, ss. 505—519.

³ Z opracowań, które ukazały się drukiem w Polsce wymienić należy przede wszystkim: zbiór rozpraw *Z walki przeciwko zbrojnemu podziemiu 1944—1947*, pod red. M. Turlejskiej, Warszawa 1969; I. Blum, *Z dziejów Wojska Polskiego w latach 1944—1948. Szkice i dokumenty*, Warszawa 1968, wyd. II, poprawione i rozszerzone; W. Góra, R. Halaba, *O utworzenie i utrwalenie władzy ludowej 1944—1948. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 1988; W. Góra, Z. Jakubowski, *Z dziejów organów bezpieczeństwa i porządku publicznego w województwie lubelskim 1944—1948*, Lublin 1979; T. Walichnowski, *O źródła walk z podziemiem reakcyjnym w Polsce*, Warszawa 1975, wyd. II; Warszawa 1980 (dalej cyt. wyd. II). Ponadto artykuły zamieszczone na łamach „Wojskowego Przeglądu Historycznego” i „Z Pola Walki”.

⁴ Por. K. Rokoszewski, *Rola Polskiej Partii Robotniczej w kształtowaniu władzy ludowej i procesie integracji na Mazurach i Warmii w latach 1945—1947*, KMW, 1962, nr 2, ss. 337—356.

⁵ E. Wojnowski, *Warmia i Mazury w latach 1945—1947*, Olsztyn 1971. Nie ukazała się natomiast dotąd drukiem rozprawa doktorska Jana Golca z 1978 roku, ówczesnego pracownika naukowego Wyższej Szkoły Oficerskiej MSW im. gen. Franciszka Józwiaka—„Witolda” w Szczytnie *Udział organów Milicji Obywatelskiej i bezpieczeństwa w walce o utrwalenie władzy ludowej na Warmii i Mazurach w latach 1945—1947*. Wspomnieć również należy, iż

Wszechstronne zbadanie i poznanie pierwszych lat Polski Ludowej stanowi warunek przystąpienia do prac nad rzetelną syntezą historii Polski po II wojnie światowej. Łączy się z tym określenie wielkości strat, po obydwu stronach, poniesionych przez naród w wyniku bratobójczej walki, w pierwszych latach ludowładztwa. Bez tego nie sposób w ogóle mówić o pełnym obrazie narodzin III Rzeczypospolitej.

Określeniem strat obozu lewicy rewolucyjnej zajęła się Centralna Komisja do spraw Weryfikacji Poległych powołana w styczniu 1962 roku przy ówczesnym Zakładzie Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Weszli do niej przedstawiciele Zakładu Historii Partii przy KC PZPR, Wydziału Propagandy KC PZPR, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej, Ministerstwa Obrony Narodowej. Efektem długoletnich, żmudnych prac było opublikowanie przez Bogdana Brzezińskiego i Ryszarda Halabę (przewodniczącą zespołu) przy współpracy Leona Chrzanowskiego imiennego wykazu poległych w walce o władzę ludową⁶. Jednocześnie Komitet Obchodów 25 lecia MO i SB opublikował księgę poległych funkcjonariuszy milicji i bezpieczeństwa⁷. W Olsztynie zaś z okazji tejże rocznicy wydano album pamiątkowy zawierający listę funkcjonariuszy poległych na Warmii i Mazurach⁸.

Artykuł niniejszy ma na celu przedstawienie strat, jakie w walce o nową Polskę, o porządek publiczny, ochronę mienia i życia współobywateli poniósł obóz Polskiej Partii Robotniczej⁹ na terenie województwa olsztyńskiego w latach 1945—1950. Pierwsza cezura nie wymaga wyjaśnienia, natomiast

w czerwcu 1981 Kazimierz Kulesza obronił dysertację doktorską pisaną pod kierunkiem Ryszarda Halaby na temat: *Kształtowanie się i udział organów Milicji Obywatelskiej oraz Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w utrwalaniu władzy ludowej na Warmii i Mazurach w latach 1945—1948*.

⁶ *Polegli w walce o władzę ludową. Materiały i zestawienia statystyczne*, Warszawa 1970.

⁷ *Księga pamięci poległych funkcjonariuszy SB, MO, ORMO*, Warszawa 1971.

⁸ *W służbie narodu na Warmii i Mazurach*. XXV lat MO i SB, Olsztyn 1969.

⁹ Niestety, nie powiodła się próba chociażby szacunkowego zasygnalizowania wielkości strat po stronie podziemia zbrojnego na terenie województwa olsztyńskiego. W ten sposób prezentowany materiał wydaje się być niejako zawieszony w próżni. Stąd też konieczne jest możliwie szybkie podjęcie starań o udostępnienie niezbędnych przekazów pozwalających na uzupełnienie tej luk. Dane dotyczące strat podziemia zbrojnego opublikowane przez Tadeusza Walichnowskiego odnoszą się do całego kraju. Otóż, według tego autora na terenie całego kraju w latach 1944—1948 poległo ponad 12 tysięcy funkcjonariuszy MO i UB, żołnierzy i ormowców, około 8 tys. zabitych członków podziemia, 10 tys. osób cywilnych. Łącznie w walkach bratobójczych zginęło około 30 tys. obywateli naszego państwa (op. cit., ss. 283—284). Ignacy Blum podaje, iż straty podziemia zbrojnego kształtowały się następująco: rok 1945 — zabitych w walce: 2830; 1946 — 2770; 1947 — 1486; 1948 — 306. Razem 7392 osoby (op. cit., s. 125). Kartoteka Centralnej Komisji do spraw Weryfikacji Poległych zawiera 15 709 nazwisk, z czego zweryfikowano, tzn. uznano związek przyczynowy między śmiercią a walką o utrwalenie władzy ludowej, 7563 osoby (*Polegli w walce o władzę ludową*, ss. 17, 28—29) z czego funkcjonariusze MO i UB to 4028 osób. Z ogólnej liczby 7563 osób w roku 1944 poległo 3,6%, w 1945 — 41,9%, 1946 — 34,1%, 1947 — 10,9%, 1948 — 4,3% w roku 1949 i następnych 5,2% ogólnej liczby. Spośród poległych za władzę ludową odsetek poległych w poszczególnych województwach przedstawiał się następująco (ibidem, ss. 30—31): poniżej 1% poległych województwa gdańskie, koszalińskie, opolskie, szczecińskie, zielonogórskie; 1—2% olsztyńskie (1,7%) i wrocławskie; 2—3% bydgoskie, katowickie, poznańskie; 4—8% — kieleckie, krakowskie, łódzkie. Powyżej 10% poległo na terenie województw: rzeszowskiego (10,7%), warszawskiego (15,2%), białostockiego (17,1%) i lubelskiego (24,9%). Łącznie na ziemiach odzyskanych poległo 6,7% ogólnej liczby przy najwyższym odsetku (1,9) odnoszącym się do województwa wrocławskiego.

przyjęcie drugiej uzasadnione jest zmianą granic administracyjnych województwa (rozporządzenie Rady Ministrów z 6 lipca 1950 roku — do województwa olsztyńskiego włączono powiaty nowomiejski i działdowski)¹⁰.

Podstawę materiałową artykułu tworzą wymienione wyżej trzy wydawnictwa książkowe zweryfikowane, tam gdzie to było możliwe, przez kwerendę archiwalną¹¹.

W dotychczasowych publikacjach różnie oceniano wysokość strat. Kazimierz Rokoszewski w 1959 roku¹² podawał — nie dokumentując jednak tego — iż z rąk zbrojnego podziemia w województwie olsztyńskim w 1946 roku poległo 159, zaś rannych zostało 45 osób, w 1947 analogicznie 61 i 25, a w 1948 roku 13 i dwie. Łącznie zatem (pomijając rok 1945) w latach 1946–1948 — według tego autora — poległy 233 osoby, a 72 osoby zostały ranne. Te same liczby, ale już w odniesieniu jedynie do lat 1946–1947, podał on trzy lata później¹³. Edmund Wojnowski natomiast podaje, iż w roku 1945 zginęło ośmiu funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa, 17 Milicji Obywatelskiej, dwóch żołnierzy Wojsk Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jeden członek Polskiej Partii Robotniczej, jeden członek Związku Walki Młodych¹⁴, a zatem 29 osób. W roku 1946 odnotowuje straty: 39 funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa, 53 Milicji Obywatelskiej, 27 aktywistów Polskiej Partii Robotniczej, dwóch aktywistów Związku Walki Młodych, jednego członka Stronnictwa Ludowego, jednego członka Polskiej Partii Socjalistycznej, siedmiu żołnierzy Wojska Polskiego oraz 10 osób cywilnych¹⁵. Ogółem więc 140 osób, a łącznie, 169 osób w latach 1945–1946. W albumie *W służbie narodu* ocenia się liczbę poległych w latach 1945–1947 na 154 osoby (70 funkcjonariuszy milicji, 47 pracowników bezpieczeństwa, ośmiu żołnierzy i oficerów Wojska Polskiego i 29 działaczy partyjnych)¹⁶. Jednakże w aneksie tego wydawnictwa podano biogramy jedynie 73 poległych funkcjonariuszy milicji i bezpieczeństwa województwa olsztyńskiego (pomijam tu 44 osoby z powiatów nowomiejskiego i działdowskiego, a więc spoza ówczesnego województwa olsztyńskiego)¹⁷. Jeszcze inne liczby podano w *Księdze pamięci*, które dla lat 1945–1947 wyrażają się liczbą 173 osób (w roku 1945 — 51, 1946 — 111 i w 1947 roku — 12 osób). Według danych przedstawionych

10 Dziennik Ustaw RP, 1950, nr 28, poz. 255. Por. A. Wakar, *Administracja publiczna, Rocznik Olsztyński*, t. VI: *Województwo Olsztyńskie 1945–1965*, pod red. J. Sikorskiego, J. Szymańskiego, W. Wrzesińskiego, ss. 27–48; E. Kierejczyk, *Województwo olsztyńskie w latach 1945–1949. Kształtowanie się administracji ogólnej, rad narodowych i samorządu terytorialnego*, Olsztyn 1980, ss. 42–47.

11 Archiwum Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej, w Olsztynie, sygn. 73/H; Archiwum Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Olsztynie, Kartoteka poległych za władzę ludową na Warmii i Mazurach. Całość uzyskanego materiału skolekcjonowano z kartoteką Centralnej Komisji do spraw Weryfikacji Poległych przechowywaną w Zakładzie Historii Polski Ludowej, Instytutu Ruchu Robotniczego Wyższej Szkoły Nauk Społecznych przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

12 K. Rokoszewski, *Polska Partia Robotnicza w walce o utrwalenie władzy ludowej na Warmii i Mazurach w latach 1945–1947. Kartki z historii*, w: PPR na Warmii i Mazurach, Olsztyn 1959, s. 25.

13 K. Rokoszewski, *Rola Polskiej Partii Robotniczej*, s. 354.

14 E. Wojnowski, op. cit., s. 140.

15 Ibidem, ss. 142–143.

16 *W służbie narodu na Warmii i Mazurach*, s. 18.

17 Ibidem, ss. 206–207 i 210–212.

w pracy *Polegli w walce o władzę ludową*¹⁸ na terenie województwa olsztyńskiego w latach 1945—1950 poległo łącznie 209 osób. Opublikowano biogramy jedynie 136 osób, wobec których stwierdzono „związek przyczynowy ich śmierci z walką o utrwalenie władzy ludowej”.

Wszystkie powyższe cytowane dane różnią się wielkością z prezentowanymi w niniejszym artykule. Stąd też uzasadnione wydaje się przedstawienie kryteriów, jakimi się kierowano.

Podstawowym probierzem było stwierdzenie związku przyczynowo-skutkowego między śmiercią danej osoby a jej zaangażowaniem po stronie obozu rewolucji. Występują tu różne formy owego zaangażowania: służba w szeregach milicji, aparatu bezpieczeństwa, Wojska Polskiego, Wojsk Ochrony Pogranicza, Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dalej — współpraca z tymi organami, praca w aparacie partyjnym, gospodarczym, administracji państwowej, przynależność do partii i organizacji obozu lewicy bądź też prezentowanie poglądów i postaw na rzecz zachodzących przemian.

W publikowanych biogramach starano się zawrzeć maksimum informacji, przyjmując następujący schemat: nazwisko i imię, stopień wojskowy, imię ojca, datę i miejsce urodzenia, pochodzenie społeczne, charakter zatrudnienia, przynależność partyjną, dane z okresu przed 1945 rokiem oraz okoliczności i datę śmierci. Fragmentaryczność dostępnych materiałów nie pozwoliła w wielu przypadkach na wypełnienie wszystkich punktów układu. Równocześnie, uwzględniając teren województwa olsztyńskiego według podziału administracyjnego obowiązującego do połowy 1950 roku¹⁹, wśród publikowanych biogramów znalazły się również nazwiska poległych, którzy służyli, pracując czy mieszkając w województwie olsztyńskim ponieśli śmierć na terenie innych województw — w czasie pościgu, delegacji służbowej, czasowego pobytu. Tam, gdzie nie można było ściśle określić brzmienia nazwiska, podano również inne jego wersje. Publikowana lista poległych może być w toku dalszych badań i na podstawie relacji świadków tamtych dni rozszerzona o nowe szczegóły bądź nazwiska, co pozwoli wyeliminować ewentualne błędy i niedokładności.

W chwili obecnej można stwierdzić, iż w latach 1945—1950 w województwie olsztyńskim zginęło 145 osób o udokumentowanej przynależności do obozu Polskiej Partii Robotniczej. Najliczniejszą grupę z ogólnej liczby stanowili funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej (48,3%) oraz funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa i osoby cywilne (po 21,4%). Najwyższy procent w strukturze wieku to osoby liczące 20 do 24 lat (42%) oraz od 25 do 29 lat (15,9%). Dominanta, czyli wartość modalna wieku wynosi 23,2 (dla funkcjonariuszy milicji i bezpieczeństwa 22,8). Mediana natomiast (wartość środkowa) wieku wynosi 24,9 (dla funkcjonariuszy milicji i bezpieczeństwa 24,5). Pochodzenie społeczne poległych (przy znacznym odsetku braku informacji — 17,2) było w głównej mierze robotnicze (33,1%) i chłopskie (46,2%) — łącznie 79,3%. Stan cywilny poległych: 40,7% — wolny; 35,9 — żonaci (brak

¹⁸ *Polegli w walce o władzę ludową*, ss. 17, 30, 50.

¹⁹ Nazwy miejscowości zweryfikowano według: G. Leyding-Mielecki, *Słownik nazw miejscowych Okręgu Mazurskiego*, cz. I, Olsztyn 1947; *Skorowidz nazw miejscowości województwa olsztyńskiego w brzmieniu nadanym przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowości*, opr. Z. Grabowski i A. Jarmoc, Warszawa 1951; *Spis miejscowości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, Warszawa 1997.

wiarygodnej informacji w przypadku 34 osób). Jednocześnie stwierdzono liczbę 69 osieroconych dzieci. Wśród ogółu poległych było 50,3% członków Polskiej Partii Robotniczej, przy czym uderza znaczny odsetek (30,3%) bezpartyjnych.

Jak już stwierdzono, największy odsetek poległych przypada na funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i służby bezpieczeństwa — 69,7% ogółu (101 osób). Pochodzenie społeczne tej grupy było w 40,6% robotnicze i 47,5% chłopskie²⁰. Stan cywilny: 36,6% — żonaci, 49,5% — kawalerowie (przy braku wiarygodnej informacji w odniesieniu do 14 osób); stwierdzono 42 osieroconych dzieci. Przynależność partyjna tych poległych przedstawiała się następująco: PPR — 52,5%, bezpartyjni — 27,7% (wobec pozostałych brak wiarygodnych danych). Szeregowi i podoficerowie stanowili 82,2%. Staż służbowy wynosił: do 6 miesięcy służby — 17,8%; do 12 miesięcy — 25,7%; do 18 miesięcy — 18,8%. W grupie tej 38% stanowiły osoby, które w okresie okupacji były przymusowo zatrudnione w gospodarce III Rzeszy.

Z ogólnej liczby 145 osób 15,9% poległo w roku 1945, w 1946 — 59,3%, w 1947 — 12,4%, w 1948 roku — 7,6%. Spośród 86 osób poległych w 1946 roku blisko jedna piąta zginęła w czerwcu, w okresie referendum ludowego. Następne miesiące charakteryzują się spadkiem zabójstw; nie odnotowano ich w styczniu 1947 roku, a więc w okresie wyborów do sejmiku.

Najwięcej zabójstw dokonano w powiatach położonych na południowych obrzeżach województwa olsztyńskiego: szczycieńskim — 20, piskim — 19, ostródzkim, nidzickim, mragowskim i giżyckim po 10, co daje 54,5% ogólnej liczby.

Warto podjąć próbę zidentyfikowania organizacji obciążonych śmiercią działaczy czy sympatyków władzy ludowej, chociaż nie udało się to w przypadku 31,7% poległych. Najwięcej, bo 31 zabójstw, przypisać należy organizacji „Wolność i Niepodległość” (WiN)²¹, z czego 20 przypada na oddziały „Łupaszki” (między innymi grupy „Zeusa”, „Lufy” i „Leszka” — w literaturze błędnie podawanego jako „Olgierd”²²; „Leszek” będąc zastępcą „Żelaznego”, po jego śmierci objął dowództwo szwadronu); pozostałych dokonały grupy „Tygrysa”, „Lalusia”, „Burzy” i „Jeża” (ten ostatni używał również pseudonimu „Żuk” — w literaturze błędnie podawany jako „Mątwić”²³).

Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW) dokonało 25 zabójstw, 8 przypada na oddział „Roga”: grupy „Huragana”, „Orla” — zastępcy „Roga” (używał również pseudonimów „Ostry”, „Chrzan”, „Łysy”). Pozostałe zabójstwa obciążają „Bystrego” (zastępcę komendanta NZW Okręg „Bałtyk”, używał także pseudonimów „Tęcza” i „Ziurni!”), „Burego”, „Lasa”, „Newadę” (komendanta Pogotowia Akcji Specjalnej — PAS; używał pseudonimów „Śmiały” i „Stach”).

²⁰ Warto w tym miejscu dodać, iż skład socjalny ujawniających się członków podziemia po uchwaleniu ustawy o amnestii z 22 lutego 1947 roku wyglądał następująco: spośród ogólnej liczby 54 623 ujawnionych osób 62,1% miało pochodzenie chłopskie zaś 25,9% robotnicze (T. Walichnowski, op. cit. s. 248).

²¹ Spotyka się również nazwę „Wolność i Niezawisłość” (por. T. Walichnowski, op. cit., s. 151; *Z walki przeciwko zbrojnému podziemiu*, ss. 6, 53).

²² W służbie narodu na Warmii i Mazurach, s. 21; *Polegli w walce o władzę ludową*, ss. 256, 333.

²³ *Ibidem*, s. 230.

Inne organizacje to Narodowe Siły Zbrojne (NSZ) — 6 zabójstw; Ruch Oporu Armii Krajowej (ROAK) — 3 zabójstwa (dokonane przez działającą głównie poza terenem województwa olsztyńskiego, w powiatach działdowskim i nowomiejskim grupę pod nazwą „Sokół Leśny”, należąca do oddziału „Ły-sego”; dowódca grupy posługiwał się pseudonimami „Sowa”, „Onkiel”, „Stary” — w literaturze nazwa grupy używana błędnie jako pseudonim dowódcy)²⁴. Dalej należy wymienić Ukraińską Powstańczą Armię (UPA) — 6 zabójstw (bandy „Tuczy” i „Jasienia”). Bandy niemieckie dokonały 4 zabójstw²⁵, zaś różnego rodzaju bandy rabunkowe — 16, z czego połowa przypada na rok 1945. Ponadto ośmiu funkcjonariuszy MO i bezpieczeństwa poniosło śmierć w wyniku bądź to tragicznych w skutkach pomyłek, bądź rozminowując teren i usuwając niewypały.

Pozostałe dane statystyczne pomieszczono w tabelach.

Na zakończenie należy podkreślić, iż „wstępne uogólnienie strat poniesionych w walce politycznej w pierwszych latach po wyzwoleniu, to nie żaden rachunek krzywd, ani próba jątrzenia zagojonych już ran. Chodzi o od-tworzenie ogromu trudności wewnętrznych, wielce skomplikowanej sytuacji i zilustrowanie na konkretnych przykładach specyfiki naszej drogi rozwojowej — .Zbadanie prawidłowości i specyfiki budowy nowego ustroju społecznego stanowi naczelne zadanie historyków zajmujących się dziejami Polski Ludowej”²⁶.

²⁴ Ibidem, ss. 202, 247, 291, 354, 366; W służbie narodu na Warmii i Mazurach, ss. 210—212; T. Walichnowski, op. cit., s. 225.

²⁵ „W ścisłym powiązaniu z podziemiem pohitlerowskim grasowały bandy rozbitków z formacji wojskowych Włosewa. Działalność »włosowców« była szczególnie niebezpieczna, ponieważ przeważnie występowali oni w mundurach zdartych z zamordowanych żołnierzy radzieckich i dlatego swoim rozbojem wzniewali niechęć i nieufność do Armii Radzieckiej” (Ibidem, s. 158). Wśród pomordowanych na terenie województwa olsztyńskiego kilka osób było ofiarami bandytów w mundurach żołnierzy radzieckich.

²⁶ Polegli w walce o władzę ludową, s. 26.

TABELA 1. Polegli w województwie olsztyńskim w latach 1945—1950 (ogółem)

Wyszczególnienie	Lata						Brak informacji	Razem
	1945	1946	1947	1948	1949	1950		
Funkcjonariusze MO	14	38	3	9	1	2	3	70
Funkcjonariusze UB	6	24	—	1	—	—	—	31
Osoby cywilne	1	17	12	1	—	—	—	31
Żołnierze WP, KBW, WOP	2	8	3	—	—	—	—	13
Ogółem	23	87	18	11	1	2	3	145

TABELA 2 *Struktura wieku poległych w województwie olsztyńskim w latach 1945–1950 (ogółem)*

Wyszczególnienie	Grupy wieku						Brak informacji	Razem
	do lat 20	20–24	25–29	30–34	35–39	40 i więcej		
Pochodzenie społeczne:								
robotnicze	6	23 ^a	7	4	1	6	1	48
chłopskie	6	27	11	4	4	13	2	67
inteligencckie	1	3	1	—	—	—	—	5
brak danych	—	8	4	1	2	1	9	25
Stan cywilny i rodzinny:								
wolny	13	39 ^a	5	1	—	1	—	59
żonaty	—	9	13	6	5	17	2	52
brak danych	—	13	5	2	2	2	10	34
osieroconych dzieci	—	4	14	6	18	16	11	69
Miejsce zamieszkania:								
miasto	6	35	13	3	4	10	5	76
wieś	7	18 ^a	8	5	2	9	4	53
brak danych	—	8	2	1	1	2	3	16
Przynależność partyjna								
<i>i organizacyjna:</i>								
PPR (PZPR)	5	32 ^a	10	4	5	14	3	73
PPS	—	—	—	—	—	1	—	1
SL	—	—	—	—	—	1	1	2
ZWM	1	1 ^a	—	—	—	—	1	3
ZMP	—	1	—	—	—	—	—	1
bezpartyjni	7	21	8	3	2	2	1	44
brak danych	1	7	5	2	—	2	7	24
Ogółem	13	61^a	23	9	7	20	12	145

^a W tym jedna kobieta

TABELA 3 *Żołnierze Wojska Polskiego, Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojsk Ochrony Pogranicza polegli w województwie olsztyńskim w latach 1945–1950*

Grupy wieku	Żołnierze	Podoficerowie	Oficerowie	Razem
20–25 lat	5	3	—	8
26–30	1	1	—	2
31–35	—	—	1	1
36–40	—	—	1	1
Brak danych	1	—	—	1
Ogółem	7	4	2	13

Źródło: *Polegli w walce o władzę ludową. Materiały i zestawienia statystyczne*, Warszawa 1970, passim. Powyższe zestawienie różni się od zamieszczonego na s. 17, gdyż pominięto tu oczywiste powtórzenie (Kozłowski, ss. 230 i 505 oraz uwzględniono jedynie osoby, które poniosły śmierć w granicach województwa olsztyńskiego do 1950 roku.

TABELA 4 Funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej i służby bezpieczeństwa

	Grupy wieku	Pochodzenie społeczne				Stan cywilny i rodzinny				Miejsce zamieszkania	
		robotnicze	chłopskie	inteligentkie	brak danych	wolni	żonaty	brak danych	liczba osie- roc. dzieci	miasto	wieś
Funkcjonariusze MO	Do 20 lat	5	—	1	—	6	—	—	—	2	4
	20—24	18	16	3	—	24	5	3	4	19	13
	25—29	3	8	—	1	2	8	2	8	6	6
	30—34	3	3	—	—	1	3	1	4	1	4
	35—39	—	3	—	—	—	2	—	5	1	1
	40 i więcej	4	5	—	—	1	8	—	4	5	4
	Brak danych	—	—	—	4	—	—	4	—	2	2
	Razem	27	34	4	5	34	26	10	25	36	34
Funkcjonariusze UB	Do 20 lat	—	4	—	—	4	—	—	—	4	—
	20—24	7	7	—	—	10	3	1	—	14	—
	25—29	4	1	—	1	3	3	1	6	6	—
	30—34	1	—	—	—	—	1	—	2	1	—
	35—39	1	—	—	—	—	1	—	2	1	—
	40 i więcej	1	2	—	—	—	3	—	7	2	1
	Brak danych	—	—	—	2	—	—	2	—	2	—
	Razem	14	14	—	3	16	11	4	17	30	1
Ogółem	Do 20 lat	5	4	1	—	10	—	—	—	6	4
	20—24	20	23	3	—	34	8	4	4	33	13
	25—29	7	9	—	2	4	11	3	14	12	6
	30—34	3	3	—	—	1	4	1	6	2	4
	35—39	1	2	—	—	—	3	—	7	2	1
	40 i więcej	5	7	—	—	1	11	—	11	7	5
	Brak danych	—	—	—	6	—	—	4	—	4	2
	Razem	41	48	4	8	50	37	14	42	66	35

województwa olsztyńskiego polegli w latach 1945–1950

Przynależność part. i org.				Stopień							Staż służbowy					Jednostka organizacyjna			Razem
PPR (PZPR)	ZMP	bezpartyjni	brak danych	szeregowy	podoficer	podchorąży	chorąży	oficerowie	brak danych	do 6 m-cy	do 12 m-cy	do 18 m-cy	1,5 i więcej lat	brak danych	wojewódzka	powiatowa	Inne		
3	—	2	1	5	—	1	—	—	—	2	1	—	1	2	—	2	4	6	
16	1	10	6	27	5	—	—	—	—	6	9	11	3	3	1	16	15	32	
5	—	4	3	8	1	—	1	—	2	2	3	1	3	3	1	4	7	12	
2	—	2	1	2	2	—	—	—	1	—	2	—	1	2	—	—	5	5	
1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	2	
7	—	2	—	2	5	—	1	—	1	1	2	1	2	3	—	4	5	9	
—	—	—	4	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	1	3	4	
38	1	21	15	47	15	1	2	—	5	13	17	13	10	17	2	27	41	70	
1	—	3	—	2	—	—	—	—	2	2	1	1	—	—	—	4	—	4	
10	—	3	1	7	3	1	2	—	1	2	3	5	1	3	—	14	—	14	
4	—	1	1	2	1	—	—	—	3	—	1	4	—	—	1	5	—	6	
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	
1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	
3	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	3	—	3	
—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	
20	—	7	4	14	6	1	2	4	4	5	9	6	3	8	1	30	—	31	
4	—	5	1	7	—	1	—	—	2	2	2	1	1	2	—	6	4	10	
25	1	13	7	34	8	1	2	—	1	8	12	16	4	6	1	30	15	46	
9	—	5	4	10	2	—	1	3	2	3	7	1	3	4	2	9	7	18	
3	—	2	1	2	3	—	—	—	1	—	2	—	2	2	—	1	5	6	
2	—	1	—	1	1	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—	1	2	3	
10	—	2	—	3	6	—	1	—	2	1	3	1	2	5	—	7	5	22	
—	—	—	6	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	3	3	6	
53	1	28	19	62	21	2	4	4	9	18	26	19	13	25	3	57	41	101	

TABELA 5 Osoby cywilne poległe w województwie olsztyńskim w latach 1945—1950

Wyszczególnienie	Grupy wieku					Brak informacji	Razem
	do lat 20	20—24	25—29	30—34	35—39		
Pochodzenie społeczne:							
robotnicze	1	3 ^a	—	1	—	1	7
chłopskie	2	4	2	1	2	6	19
inteligenckie	—	—	1	—	—	—	1
brak danych	—	—	—	—	1	1	4
Stan cywilny i rodzinny:							
wolny	3	5 ^a	1	—	—	—	9 ^a
żonaty	—	1	2	2	2	6	15
brak danych	—	1	—	—	1	2	7
liczba osieroconych dzieci	—	·	·	·	11	5	27
Miejsce zamieszkania:							
miasto	—	2	1	1	2	3	10
wieś	3	5 ^a	2	1	1	4	18
brak danych	—	—	—	—	—	1	3
Przynależność partyjna i organizacyjna:							
PPR	1	7 ^a	1	1	3	4	20
PPS	—	—	—	—	—	1	1
SL	—	—	—	—	—	1	2
ZWM	1	1 ^a	—	—	—	—	3
bezpartyjni	2	—	1	—	—	—	3
brak danych	—	—	1	1	—	2	5
Rodzaj i miejsce pracy:							
rolnicy	2	—	1	1	—	3	9
prac. aparatu partyjnego	—	3	1	1	1	2	9
prac. adm. państwowej	1	4 ^a	1	—	2	1	10
inni	—	—	—	—	—	2	2
brak danych	—	—	—	—	—	—	1
Ogółem	3	7^a	3	2	3	8	31

^a W tym jedna kobieta.

SKRÓTY: AK — Armia Krajowa, AL — Armia Ludowa, BCH — Bataliony Chłopskie, chor. — chorąży, czł. — członek, GL — Gwardia Ludowa, GRN — Gminna Rada Narodowa, KBW — Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego, KP MO — Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej, KP — Komitet Powiatowy, KW MO — Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej, KPF — Komunistyczna Partia Francji, KPP — Komunistyczna Partia Polski, kpr. — kapral, MO — Milicja Obywatelska, NSZ — Narodowe Siły Zbrojne, NZW — Narodowe Zjednoczenie Wojskowe; ORMO — Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej, pow. — powiat, plut. — plutonowy, podchor. — podchorąży, PPR — Polska Partia Robotnicza, PPS — Polska Partia Socjalistyczna, ppor. — podporucznik, por. — porucznik, PU BP — Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, r. — rok, ROAK — Ruch Oporu Armii Krajowej, s. — syn, sierż. — sierżant, st. — starszy, szer. — szeregowy, SL — Stronnictwo Ludowe, UP A — Ukraińska Powstańcza Armia, ur. — urodzony, WiN — Wolność i Niepodległość, ZMP — Związek Młodzieży Polskiej, ZP — Zarząd Powiatowy, ZSRR — Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, ZW — Zarząd Wojewódzki, ZMW — Związek Walki Młodych.

ZHODŁA: Archiwum Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Olsztynie, sygn. 73/H (Archiwum KW MO); Archiwum Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Olsztynie, Kartoteka poległych za władzę ludową na Warmii i Mazurach (Archiwum KW PZPR); Księga pamięci poległych funkcjonariuszy SB, MO, ORMO, Wydawca: Komitet Obchodów 25-lecia Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa, Warszawa 1971, do użytku wewnętrznego (Księga pamięci); Polegli w walce o władzę ludową. Materiały i zestawienia statystyczne, Warszawa 1970 (Polegli w walce); W służbie narodu na Warmii i Mazurach. XXV lat MO i SB, Olsztyn 1969 (W służbie narodu).

MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

ADAMCZUK (Adamczyk) Marian, funkcjonariusz posterunku MO Łukta, pow. ostródzki. Zamordowany 13 sierpnia 1945 r. we wsi Łukta przez NN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 333.*

ADAMKIEWICZ Stanisław, kpr., s. Stanisława, ur. 1922 r., Strzelce Wielkie, pow. Gostyń. Zginął 24 czerwca 1946 r. na terenie pow. ilawskiego z rąk NN. *Polegli w walce, s. 465.*

ADAMUS Michał, st. sierż., s. Dominika, ur. 15 września 1887 r., Warszawa, zawód: brukarz, poch. robotnicze, żonaty, 3 dzieci. Członek KPP od 1923 r., więzień polityczny przed 1939 r., więzień obozu koncentracyjnego w Dachau. Członek PPR od 23 sierpnia 1945 r. Funkcjonariusz PUBP Giżycko od 26 czerwca 1945 r., początkowo jako wartownik, a następnie młodszy referent operacyjny. Poległ 21 stycznia 1946 r. w czasie pobytu we wsi Pańska Wola, pow. giżycki, z rąk grupy WiN. *Archiwum KW MO; Archiwum KW PZPR; Księga pamięci, s. 333; Polegli w walce, s. 75; W służbie narodu, s. 207.*

ANTOLAK (Anatolak) Łucja, ur. 26 września 1924 r., Błonie, woj. warszawskie, pochodzenie robotnicze, panna uczestniczyła do 1944 r. w ruchu oporu na terenie Łodzi (pseudonim „Kazia”), sekretarka Urzędu Gminnego w Pietraszewie, pow. lidzbarski, czł. ZWM, PPR. Uprowadzona przez grupę „Tygrysa” (WiN) 28 grudnia 1946 podczas napadu na urząd gminny, bestialsko zamordowana we wsi Kot, pow. nidzicki. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 76.*

BAGIŃSKI Bolesław, szer., s. Antoniego, ur. 25 marca 1925 r. Sebory-Romany, pow. przasnyski, poch. chłopskie,

kawaler. W czasie wojny na robotach przymusowych w Berlinie. W MO od 1 lipca 1945 r. Członek PPR od 9 kwietnia 1946 r. Funkcjonariusz plutonu operacyjnego KP MO Szczytno. Poległ 28 października 1946 r. w czasie zasadzki zorganizowanej przez grupę „Lufy”, oddział „Łupaszkii” (WiN), w lesie koło wsi Pidun, pow. szczycki. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 333; W służbie narodu, s. 214; Polegli w walce, s. 79.*

BANKOWSKI Eugeniusz, w czasie wojny członek ZMP „Grunwald”, członek PPR, instruktor ZW ZWM. Poległ 15 lutego 1946 r. Krukłanki, pow. węgorzewski, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Burego” — NZW. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 81.*

BIAŁOSZEWSKI Jan, kpr., s. Władysława, ur. 17 października 1906 r., poch. chłopskie, żonaty, 5 dzieci, zastępca komendanta posterunku MO Łyna, pow. nidzicki, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech, do MO wstąpił 10 maja 1945 r. Zamordowany 8 grudnia 1945 r. w miejscowości Łyna przez NN bandytów w mundurach Armii Czerwonej. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 333.*

BIEL Władysław, s. Jana, ur. 26 czerwca 1927 r., Reklinen (ZSRR), poch. chłopskie, kawaler, zawód kowal, bezpartyjny, referent PU BP w Nidzicy. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W służbie bezpieczeństwa od 10 maja 1945 r. Zginął 9 października 1946 r. we wsi Przedzwięk Wielki, pow. szczycki, w czasie akcji przeciwko NN. *Archiwum KW MO, Księga pamięci, s. 334, W służbie narodu, s. 210.*

BOROWICZ Marian, kpr., s. Marcina, ur. 17 lipca 1925 r., Zajezierze, pow. inowrocławski, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz KP MO Pruska Ilawka, czł. PPR. W MO od 25 stycznia 1945 r. Poległ z rąk NN 29 września 1945 r. we wsi Kawa, pow. ilawecki. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 334; Polegli w walce, s. 98; W służbie narodu, s. 208.*

BRALSKI Wacław, s. Michała, ur. 1 stycznia 1907 r., Wola Ostaszewska, pow. ciechanowski, poch. chłopskie, żonaty, 5 dzieci, sekretarz KP PPR w Nidzicy. Poległ 23 czerwca 1946 r. w zasadzce koło Jedwabna, pow. szczywieński, zorganizowanej przez grupę „Łupaszkii” — WiN. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 99.*

BROMBOSZCZ Józef, szer., s. Stanisława, ur. 29 listopada 1924 r., poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz KP MO Ostróda, bezpartyjny. W okresie okupacji działał we francuskim ruchu oporu (oddział partyzancki „Burba”), od końca 1944 roku w polskim batalionie armii francuskiej. Po powrocie do kraju w 1945 r. w MO. Zginął 27 lipca 1946 r. podczas rozminowania bunkrów poniemieckich we wsi Bolejny, pow. ostródzki. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 334.*

CHMIELEWSKI Jan, s. Adama, ur. 1908 r., Lutki, pow. makowski, poch. chłopskie, żonaty, 6 dzieci, pracownik Urzędu Gminnego w Wielbarku, czł. PPR. Zastrzelony 10 grudnia 1947 r. przez NN we wsi Mąjce, pow. szczywieński, gdzie przebywał w celach służbowych. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 109.*

CHMIELEWSKI Jan, szer., s. Stanisława, ur. 14 grudnia 1918 r., Wola Okrzejska, pow. łukowski, poch. chłop-

skie, żonaty, 2 dzieci. Funkcjonariusz posterunku MO Zalewo, pow. morąski. Poległ 19 maja 1950 r. w czasie akcji przeciwko bandzie rabunkowej „Tobiasza” we wsi Rogowo, pow. morąski. *Archiwum KW MO; Archiwum KW PZPR; Księga pamięci, s. 334; Polegli w walce, s. 109; W służbie narodu, s. 209.*

CHOJNACKI Zdzisław, kpr. s. Jana, ur. 9 stycznia 1925 r., Płońsk, poch. inteligentkie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Olsztyn, bezpartyjny. W latach okupacji na robotach przymusowych w Niemczech, od 3 kwietnia 1945 roku w MO. Poległ 20 sierpnia 1946 roku koło Dywit pod Olsztynem w zasadzce zorganizowanej przez bandę w mundurach żołnierzy KBW. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 334.*

CHRZANOWSKI Henryk, sierż., s. Stanisława, ur. 30 kwietnia 1925 r., Izabelowo, pow. sieradzki, poch. robotnicze, ślusarz, kawaler. Funkcjonariusz PUBP Mrągowo. Poległ 6 czerwca 1946 r. w obronie posterunku MO Ukta, pow. mrągowski, atakowanego przez oddział „Brzytewki” — NSZ. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 334; Polegli w walce, s. 113; W służbie narodu, s. 209.*

CICHOCKI Ryszard, kpr., s. Franciszka, ur. 5 maja 1929 r., Turza Mała, pow. mławski, poch. robotnicze, kawaler. Funkcjonariusz posterunku MO Świętajno, pow. szczywieński, członek PPR. Zamordowany 20 maja 1948 r. podczas patrolowania wsi Powalczyn, pow. szczywieński, przez bandę „Tuczy” — UPA. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 334; Polegli w walce, s. 114; W służbie narodu, s. 215.*

CIERNIAK (Czerniak) Kazimierz, szer., s. Jana, ur. 2 lutego 1925 r., Gniewkowo, pow. inowrocławski, poch. chłopskie, kawaler, członek PPR. Funkcjona-

riusz KP MO Pisz. Zamordowany 21 lutego 1946 r. w lesie koło wsi Guty Rożyńskie, pow. piski — wraz z pięcioma autochtonami — przez grupę „Newady” — NZW.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 116; W służbie narodu, s. 213.

CZARNECKI Stanisław, s. Jana, ur. 2 września 1889 r., Gośńiewice, pow. grójecki, poch. chłopskie, żonaty. Do 1938 r. czł. KPP. II sekretarz KP PPR Węgorzewo. Poległ 15 lutego 1946 r. we wsi Krukłanki, pow. węgorzewski, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Burego” — NZW.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 120.

CZEKAŁA August, szer., s. Wincetego, ur. 1918 r., ZSRR. Poległ 8 stycznia 1946 r. pod Olsztynem z rąk bandy niemieckiej.

Polegli w walce, s. 478.

CZYŻEWSKI Stanisław, szer., s. Tomasz, ur. 8 kwietnia 1919 r., Hyża, pow. zamojski, poch. robotnicze, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz KP MO, czł. PPR. W czasie wojny członek KPF, uczestnik francuskiego ruchu oporu. Do MO wstąpił 1 grudnia 1945 r. Poległ 2 stycznia 1948 k. koło Montowa, pow. mragowski, w czasie akcji zbrojnej przeciwko bandzie „Jasienia” — UPA.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 123; W służbie narodu, s. 209.

DĄBROWSKI Stanisław, ur. 18 października 1908 r., prac. KP PPR, Węgorzewo. Poległ 15 lutego 1946 r., we wsi Krukłanki, pow. węgorzewski, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Burego” — NZW.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 126.

DEREŃCZUK Stanisław, st. szer., s. Jana, ur. 25 maja 1927 r., Baranowo, pow. przasnyski, poch. robotnicze, kawaler. Funkcjonariusz posterunku MO Świętajno, pow. szczycieński, czł. PPR. W okresie wojny robotnik przymusowy w III Rzeszy. W MO od 6 sierpnia 1946 r. Zamordowany 20 maja 1948 r. we wsi Powalczyn, pow. szczycieński, przez członków bandy „Tuczy” — UPA.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 128; W służbie narodu, s. 215.

DUDA Stanisław, s. Teofila, ur. 1914 r., Łosowo, pow. kolneński, poch. chłopskie, żonaty. W czasie okupacji niemieckiej członek AK. Sołtys wsi Jeże, pow. piski. Uprowadzony z mieszkania, zamordowany 10 lutego 1946 r. przez grupę „Roga” — NZW.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 134.

DUDZIK Feliks, plut., s. Piotra, ur. 30 maja 1900 r., Kregi, pow. wyszkowski, poch. chłopskie, żonaty, referent gminny PUBP Morąg, czł. PPR. Żołnierz Września, następnie jeniec niemieckiego stalagu. Od 13 grudnia 1945 r. w aparacie bezpieczeństwa. Uprowadzony 21 lipca 1946 r. podczas pobytu służbowego we wsi Dobrzyki, pow. morąski, przez grupę „Zeusa” z oddziału „Łupaszk” — WiN. Zwłoki odnaleziono 1 października 1946 r. w majątku Polajny, gm. Zalewo, pow. morąski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 136; W służbie narodu, s. 209.

FELIŃSKI Adolf, s. Ludwika, ur. 24 czerwca 1894 r., Pogubie Średnie, pow. piski, poch. chłopskie, żonaty, rolnik, bezpartyjny. Broniąc autochtonów przed grupą „Orla” — NZW, 25 kwietnia 1946 r. został pobity, a następnie zastrzelony we wsi Pogubie Średnie.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 142—143.

FILKA Zygmunt, szer., s. Idziego, ur. 2 sierpnia 1926 r., Brzeziny, pow. wiełuński, poch. robotnicze, żonaty, 1 dziecko. Funkcjonariusz KP MO Olsztyn, czł. ZMP. W okresie wojny na robotach przymusowych w Niemczech (od 1940 r.). Do MO wstąpił 1 sierpnia 1949 r. Zastrzelony 13 marca 1950 r. w Lamkowie, pow. olsztyński przez konwojowanego dezertera z WP.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 145; W służbie narodu, s. 213.

FRYDRYCH Marian, szer., s. Marcina, ur. 1 maja 1925 r., Świerczynek, pow. radziejowski, poch. chłopskie, kawaler. Zastępca komendanta posterunku MO w Piszcu. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Do MO wstąpił 15 lipca 1945 r. Uprowadzony i zamordowany 23 września 1946 r. podczas służby patrolowej we wsi Monety, pow. piski, przez grupę „Burego” — NZW.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 147; W służbie narodu, s. 213.

GADOMSKI Antoni, szer., s. Józefa, ur. 15 stycznia 1916 r., Kuzie, pow. ostrołęcki, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz posterunku KP MO Kętrzyn, bezpartyjny. Poległ 6 października 1946 r. rozerwany przez minę w byleż kwaterze Hitlera w Gierłoży przy niesieniu pomocy rannym funkcjonariuszom MO, przebywającym na zaminowanym terenie.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; W służbie narodu, s. 208.

GORECKI Ludwik, st. sierż., s. Albina, ur. 20 maja 1917 r., Wieśniany, pow. pultuski, poch. robotnicze, ślusarz, żonaty, 2 dzieci, komendant posterunku MO Żegoty, pow. lidzbarski, czł. PPR, PZPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 10 kwietnia 1945 r. Zamordowany 16 września 1949 r. przez NN bandytę z

dwuosobowej bandy rabunkowej we wsi Jurandowo, pow. lidzbarski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 336; Polegli w walce, s. 161; W służbie narodu, s. 208.

GRUSZCZYŃSKI Kazimierz, szer., s. Józefa, ur. 1924 r., Grąbków, pow. turecki. Poległ 1 lipca 1946 r. z rąk NN.

Polegli w walce, s. 489—490.

HIRNYK Józef, ppor., s. Onufrego, ur. 19 października 1913 r., ZSRR. Poległ 19 września 1945 r. w czasie akcji przeciwko NN.

Polegli w walce, s. 491.

HOMKO (Chomka) Jan, ur. 22 października 1892 r., Wołomin, poch. robotnicze, żonaty, 1 dziecko, wójt gminy Pietrzywałd, pow. ostródzki, czł. PPR (od listopada 1945 r.). Do 1938 r. czł. KPP. Uprowadzony 14 marca 1946 r. przez NN po napadzie na urząd gminny, zmasakrowane zwłoki znaleziono 10 kwietnia 1946 r. w lesie około wsi Grodziczno, pow. lubawski.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 175.

IWANSKI Edmund, szer., s. Antoniego, ur. 25 października 1921 r., Jarocin, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz KP MO Lidzbark Warmiński, czł. PPR. W okresie wojny na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 24 stycznia 1945 r. Zabity przez NN 16 kwietnia 1946 r. w czasie pobytu służbowego we wsi Różynka, pow. lidzbarski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 336; Polegli w walce, s. 178; W służbie narodu, s. 208.

JANKOWSKI Józef, szer., s. Józefa, ur. 15 marca 1925 r., poch. chłopskie, kawaler, zastępca komendanta posterunku MO Grzęda, pow. biskupiecki, czł. PPR. W MO od 2 czerwca 1945 r. Zastrzelony 26 lipca 1946 r. przez NN w czasie służ-

by patrolowej na szosie prowadzącej z Grzędy do Bisztynka.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 336; Polegli w walce, s. 183; W służbie narodu, s. 206.

JARZĘBOWSKI Kazimierz, chor., s. Wojciecha, ur. 8 sierpnia 1909 r., Poddębni, pow. łódzki, poch. robotnicze, żonaty, 2 dzieci, komendant powiatowy MO w Szczytnie, czł. PPR. Do 1938 r. czł. KPP, żołnierz I Dywizji im. T. Kościuszki. Poległ 28 października 1946 r. koło wsi Piduń, gm. Jedwabno, pow. szczytyński, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Lufy” z oddziału „Łupaszki” — WiN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 186; W służbie narodu, s. 214.

KACPRZAK (Kasprzak) Jan, szer., s. Antoniego, ur. 21 stycznia 1917 r., Ozorków, pow. łęczycki, poch. robotnicze, kawaler, młodszy referent operacyjny PUBP Giżycko, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Do służby bezpieczeństwa wstąpił 20 lipca 1945 r. Zabity przez NN 21 stycznia 1946 r. we wsi Pańska Wola, pow. giżycki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 202; W służbie narodu, s. 207.

KACZMAREK Sylwester, szer., s. Romana, ur. 22 grudnia 1922 r., Kruszwica, pow. inowrocławski, poch. robotnicze, funkcjonariusz KP MO Górowo Iławeckie, bezpartyjny. W MO od 28 lipca 1945 r. Ranny 5 kwietnia 1946 r. w akcji przeciwko NN na terenie powiatu lidzbarskiego, zmarł w szpitalu w Olsztynie 9 kwietnia 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 193; W służbie narodu, s. 208.

KARNIEJ Michał, szer., s. Jana, ur. 8 czerwca 1924 r., Łąsze (ZSRR), kierowca, kawaler, funkcjonariusz KP MO

Kętrzyn, bezpartyjny. W latach okupacji na robotach przymusowych w Niemczech, od 22 sierpnia 1945 r. w MO. Poległ 19 marca 1946 r. w miejscowości Bezlawski, pow. kętrzyński, z rąk NN bandy w mundurach żołnierzy radzieckich.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; W służbie narodu, s. 208.

KARWOWSKI Eugeniusz, szer., s. Ludwika, ur. 26 września 1909 r., Witkowo, pow. płoński, poch. chłopskie, żonaty, funkcjonariusz posterunku MO Kot, pow. nidzicki. Żołnierz Września, robotnik przymusowy w Niemczech. W MO od 9 lutego 1945 r. Uprowadzony 29 grudnia 1946 r. podczas napadu grupy „Tygrysa” — WiN — na posterunek we wsi Kot. Zwłoki odnaleziono 30 grudnia 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 201; W służbie narodu, s. 210.

KLAWISZEWSKI Roman (Tadeusz), szer. funkcjonariusz PUBP Węgorzewo, czł. PPR. Zginął 13 lutego 1946 r. w pow. węgorzewskim.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338; Polegli w walce, s. 208; W służbie narodu, s. 215.

KLICKI Jan, kpr., s. Stanisława, ur. 15 maja 1914, Bogurzyn, pow. mławski, poch. chłopskie, żonaty, komendant posterunku MO Łyna, pow. nidzicki. W okresie okupacji niemieckiej czł. BCh (pseudonim „Jan Budzik”). Od stycznia 1945 r. w MO. Zamordowany 8 grudnia 1945 r. w miejscowości Łyna przez bandytów w mundurach Armii Czerwonej.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338.

KŁOBUCHOWSKI Roman, ur. 1900, nauczyciel, czł. PPS. Poległ 15 lutego 1946 r. we wsi Krukłanki, pow. węgorzewski, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Burego” — NZW.

Polegli w walce, s. 210.

KONOPKA Franciszek, s. Antoniego, ur. 1927, Paprotki, pow. giżycki, poch. chłopskie, rolnik, kawaler, bezpartyjny. Poległ w lipcu 1946 r. podczas napadu grupy NN na mieszkanie rodziców w Paprotkach; ojciec był pracownikiem w KP PPR w Giżycku.
Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 217.

KOŚCIELSKI Wacław, szer., s. Kazimierza, ur. 22 września 1924 r., Niezawa, poch. robotnicze, żonaty, funkcjonariusz KP MO Szczytno, czł. PPR. W okresie okupacji czł. AK, robotnik przymusowy w Niemczech. W MO od 15 lipca 1945 r. Zginął 10 sierpnia 1948 r. na skutek wybuchu miny w czasie służby patrolowej we wsi Orzyny, pow. szczycieński.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338.

KOTOWSKI Eugeniusz, st. szer., s. Marcelego, ur. 22 listopada 1910 r., Marki, pow. łomżyński, poch. chłopskie, rzeźnik, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz KP MO Pisz, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 28 czerwca 1945 r. w MO. Poległ 23 grudnia 1945 r. podczas pobytu służbowego w Orzyszu, pow. piski, z rąk NN bandy w mundurach żołnierzy Armii Czerwonej.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338.

KOWALEWSKI Wiesław, szer., s. Juliana, ur. 8 lutego 1924 r., Krzewo, pow. piski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz plutonu operacyjnego KP MO Pisz. Poległ 20 października 1945 r. we wsi Łączki, pow. kolneński, w czasie akcji zbrojnej przeciwko grupie „Newady” — NZW.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338; Polegli w walce, s. 225; W służbie narodu, s. 213.

KOWALIK Kazimierz, ppor., s. Ludwika, ur. 3 sierpnia 1918 r., Ołyń, czł. grupy założycielskiej służby bezpieczeń-

stwa na województwo olsztyńskie. Do organów bezpieczeństwa wstąpił 23 sierpnia 1944 r. w Lublinie na stanowisko pracownika Referatu Bezpieczeństwa Publicznego w dyspozycji gen. W. Komara. Do Olsztyna przybył 3 marca 1945 r. jako członek grupy założycielskiej. 28 kwietnia 1945 r. delegowany do Gdańska samolotem, został zestrzelony przez niedobitki wojsk niemieckich.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338; W służbie narodu, s. 212.

KOWALSKI Marian, szer., s. Szczepana, ur. 25 października 1917 r., funkcjonariusz posterunku MO Jedwabno. Zginął 15 czerwca 1946 r. z rąk NN podczas wykonywania obowiązków służbowych.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338.

KOZA Tadeusz, szer., s. Władysława, ur. 9 lipca 1927 r., Skole (ZSRR), poch. robotnicze, kawaler, zastępca komendanta MO w Lipowcu, pow. szczycieński. Uprawdzony podczas napadu na posterunek w Lipowcu, a następnie zamordowany 13 czerwca 1946 r. przez grupę „Lufy” z oddziału „Łupaszki” — WiN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 227; W służbie narodu, s. 214.

KOZAK Błażej, sierżant, s. Hieronima, ur. 9 sierpnia 1920 r., Zakościel (ZSRR), poch. robotnicze, murarz, żonaty. Dowódca plutonu operacyjnego KP MO Ostróda, czł. PPR. Żołnierz Września, następnie w niewoli niemieckiej, po ucieczce ukrywał się, członek AL Żołnierz II Armii Wojska Polskiego. W MO od 1 grudnia 1945 r. Poległ 6 września 1946 r. we wsi Głaznoty, pow. ostródzki, w walce zbrojnej z grupą „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 227; W służbie narodu, s. 211.

KOZŁOWSKI Zbigniew, s. Jana, ur. 25 listopada 1919 r., Niwa (ZSRR), poch. chłopskie, kawaler, instruktor KW PPR w Olsztynie. Zamordowany 11 maja 1946 r. po zebraniu w Łynie, pow. nidzicki, przez grupę „Jeża” („Żuk”) — WiN.
Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, ss. 230 i 505.

KOZŁOWSKI Zygmunt, ur. 1920, poch. chłopskie, żonaty, sołtys wsi Jurki, pow. kętrzyński, czł. PPR. Poległ 17 lutego 1946 r. we wsi Jurki, zamordowany przez grupę „Burego” — NZW.
Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 230.

KRACZKOWSKI Albin, plut., s. Mikołaja, ur. 22 stycznia 1921 r., Jarmolica (ZSRR), poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz PUBP Ostróda, czł. PPR. Żołnierz I Dywizji im. T. Kościuszki, siedmiokrotnie ranny, udekorowany licznymi odznaczeniami bojowymi. Po zdemobilizowaniu od 1 maja 1946 r. w służbie bezpieczeństwa. Napadnięty i urowadzony 11 lipca 1946 r. w czasie pobytu służbowego w miejscowości Śmieszny Kąt, pow. ostródzki, przez grupę „Łupaszki” — WiN, zwłoki odnaleziono 9 września 1946 r. w lesie koło wsi Włóki, pow. ostródzki.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; *Polegli w walce*, s. 231; *W służbie narodu*, s. 211.

KRAWCZYK Tadeusz, szer., s. Józefa, ur. 22 lipca 1925 r., Warszawa, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO w Mikołajkach, bezpartyjny. W MO od 29 maja 1945 r. Ranny w czasie pościgu za NN bandą rabunkową 26 listopada 1945 r., zmarł w szpitalu w Mikołajkach 13 grudnia 1945 r.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339.

KRAWCZYŃSKI Bolesław, szer., s. Stanisława, ur. 24 października 1921 r., Bukowiec, pow. sieradzki, poch. chłopskie,

żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz KP MO Mragowo, czł. PPR. Cały okres wojny spędził na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 1 listopada 1946 r. Poległ 2 stycznia 1948 r. koło wsi Montowo, pow. mrągowski, w czasie akcji zbrojnej przeciwko bandzie „Jasienia” — UPA.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; *Polegli w walce*, s. 233; *W służbie narodu*, s. 209.

KRAWUL Czesław, szer., s. Jana, ur. 25 kwietnia 1925 r., Tomaszów Mazowiecki, poch. robotnicze, kawaler, referent PUBP Olsztyn, czł. PPR. Zabity strzałami w tył głowy 30 czerwca 1946 r. w Stawigudzie podczas napadu grupy „Zeusa”, oddział „Łupaszki” — WiN, na posterunek MO i lokal wyborczy.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; *Polegli w walce*, s. 233; *W służbie narodu*, s. 212.

KRÓL Marcin, st. szer., s. Michała, ur. 10 października 1906 r., Sroda, poch. chłopskie, żonaty, funkcjonariusz posterunku MO Ramsowo, pow. olsztyński, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 23 lutego 1945 r. Zabity 8 kwietnia 1948 r. w czasie służby patrolowej we wsi Ramsowo przez bandę „Tuczy” — UPA.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; *Polegli w walce*, s. 234; *W służbie narodu*, s. 212.

KRÓLIKOWSKI Andrzej, plut., s. Konstantego, ur. 10 maja 1928 r., Turobin, pow. krasnostawski, poch. robotnicze, kawaler, komendant posterunku MO Kumiełsk, pow. piski, czł. PPR. W MO od 1 grudnia 1945 r. Zastrzelony 18 listopada 1947 r. przez grupę „Roga” — NZW w czasie pobytu służbowego we wsi Jeże, pow. piski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; *Polegli w walce*, s. 235; *W służbie narodu*, s. 214.

KUSIOR Stanisław, pracownik GRN, czł. PPR, poległ z rąk NN, 12 grudnia 1947 r. w czasie wykonywania obowiązków służbowych we wsi Piotrkowo, pow. ławski.

Polegli w walce, s. 244.

KUŹNICKI Edward, szer., s. Stanisława, ur. 3 grudnia 1927 r., Zawady, pow. łomżyński, poch. chłopskie, kowal, kawaler, funkcjonariusz PUBP Pisz, bezpartyjny. W służbie bezpieczeństwa od 15 czerwca 1945 r. Poległ 20 października 1945 r. w okolicy wsi Nowa Ruda, pow. kolneński w starciu zbrojnym z NN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 246; W służbie narodu, s. 213.

KWAŚNIEWSKI Feliks, ur. 25 lutego 1926 r., poch. chłopskie, felczer weterynarii, żonaty, pracownik Zarządu Miejskiego w Giżycku, czł. PPR. Zastrzelony przez NN w listopadzie 1947 r. pod Giżyckiem.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 246.

KWIATKOWSKI Józef, szer., s. Stanisława, ur. 26 września 1919 r., Zalesie, pow. koniński, poch. chłopskie, żonaty, 2 dzieci. Zastępca komendanta posterunku MO Wiartel, pow. piski. W MO od 7 lutego 1946 r. Zabity 28 września 1946 r. we wsi Wiartel w czasie służby patrolowej przez grupę „Roga” — NZW.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 247; W służbie narodu, s. 213.

KWIATKOWSKI Krzysztof, kpr., s. Adama, ur. 8 czerwca 1923 r., Białobrzegi, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Ostróda, czł. PPR. W okresie okupacji czł. BCh (pseudonim „Dąbek”). W MO od 15 marca 1945 r. Poległ 24 października 1946 r. w czasie pełnienia obowiązków służbowych we wsi Marwałd, pow. ostródzki,

z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 247; W służbie narodu, s. 212.

LASKOWSKI ZYGMUNT, szer., s. Władysława, ur. 5 maja 1920 r., Niemcy-Bawaria, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Miłki. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 16 sierpnia 1945 r. Poległ 8 lutego 1946 w czasie obrony posterunku MO w Miłkach, pow. giżycki, zaatakowanego przez NN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 248; W służbie narodu, s. 207.

LATOWSKI Kazimierz, szer., s. Jana, ur. 31 grudnia 1924 r., Rucewko, pow. inowrocławski, poch. robotnicze, kawaler, zastępca komendanta posterunku MO Ukta, pow. mragowski. W MO od 14 lipca 1945 r. Poległ 5 czerwca 1946 r. w obronie posterunku zaatakowanego przez grupę „Brzytewki” — NSZ.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 249; W służbie narodu, s. 209.

LIPIŃSKI Stanisław, szer., s. Sylwestra. Poległ 25 czerwca 1946 r. na terenie Lidzbarka Warmińskiego w czasie akcji przeciwko NN.

Polegli w walce, s. 512.

LUDWICKI Władysław, kpr., s. Michała, ur. 1921 r., Chełmno, pow. kolecki. Poległ 15 stycznia 1946 r. na terenie pow. ostródzkiego z rąk NN.

Polegli w walce, s. 512.

ŁOCHACZEWSKI Stanisław, s. Michała, ur. 11 lipca 1925 r., Łojki, pow. grajewski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Pisz. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Do służby bezpieczeństwa wstąpił 12 sierpnia 1945 r. Uprawdzoney, a następnie zamordowany 19 września 1946 r. w okolicy Rucianego przez

grupę „Leszka” z oddziału „Łupaszki” — WiN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 259; W służbie narodu, s. 213.

MACIEJAK Jan, szer., s. Ignacego, ur. 3 grudnia 1925 r., Sowy, pow. rawicki. Polegli 12 lipca 1947 r. na terenie miejscowości Zarębiec, pow. biskupiecki, z rąk grupy „Łasa” — NZW.
Polegli w walce, s. 515.

MACIEJCZAK Władysław, szer., s. Antoniego, ur. 2 czerwca 1924 r. Inowrocław, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Rozogi, pow. szczywieński, czł. PPR. W okresie wojny na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 14 lipca 1945 r. Rozbrojony i uprowadzony przez bandę rabunkową do Myszyńca, pow. ostrołęcki, 25 lipca 1946 r., zastrzelony podczas próby ucieczki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 264; W służbie narodu, s. 214.

MAKIEWICZ Józef, ppor., s. Wincentego, ur. 27 stycznia 1907 r., ZSRR. Polegli 5/6 czerwca 1946 r. w miejscowości Ukta, pow. mrągowski, z rąk grupy NZW.

Polegli w walce, s. 516.

MALINOWSKI Stanisław, s. Antoniego, ur. 1905, pochodzenie chłopskie, żonaty, 4 dzieci, sołtys wsi Pawłowczyny, pow. piski. 14 lutego 1947 r. NN banda napadła na wieś; po skatowaniu został zastrzelony.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 271.

MASKULIŃSKI Marian, s. Mieczysława, ur. 20 maja 1906 r., Pakość, poch. inteligenckie, żonaty, nadleśniczy w Karwicy, pow. piski. Zastrzelony przez NN 20 lipca 1945 r. w czasie obchodu lasów w rejonie Karwicy.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 275.

MAZUR Kazimierz, funkcjonariusz posterunku MO w Mikołajkach. Ranny w czasie pościgu za NN bandą rabunkową 26 listopada 1945 r., zmarł w szpitalu w Mikołajkach.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340.

MICHALECKI Jan, szer., s. Wawrzyńca, ur. 9 stycznia 1922 r., Warszawa, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz plutonu operacyjnego KP MO Szczytno, bezpartyjny. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Do MO wstąpił 8 lutego 1946 r. Polegli w zasadzce zorganizowanej 28 października 1946 r. koło wsi Piduń, pow. szczywieński, przez grupę „Łufy” z oddziału „Łupaszki” — WiN.
Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 281; W służbie narodu, s. 214.

MIECZNIKOWSKI Kazimierz, ur. 1900, poch. chłopskie, rolnik, żonaty, członek KP PPR w Szczytnie, sekretarz KG PPR w Szymanach. Uprowadzony 3 czerwca 1946 r. z mieszkania w Szymanach przez NN. Storturowane zwłoki znaleziono 13 czerwca 1946 r. koło wsi Ciemna Dąbrowa, pow. szczywieński.
Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 282.

MIZIŃSKI Władysław, plut., s. Franciszka, ur. 24 października 1924 r., Chotyche, pow. łosicki, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz KMIP MO Olsztyn, czł. PPR. W okresie okupacji czł. BCh w oddziale „Boryny” (pseudonim „Koniak”). W MO od 1 marca 1945 r. Zabity 11 sierpnia 1948 r. w Olsztynie przez członka WiN w czasie przeszukiwania jego mieszkania.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 288; W służbie narodu, s. 212.

MOKWIŃSKI Eugeniusz, kapral, s. Marcina, ur. 3 stycznia 1913 r., Ruda Białaczowska, pow. konecki, pochodzenie

robotnicze, żonaty, 2 dzieci, referent PUBP Szczytno, czł. PPR. Żołnierz Września, czł. GL (pseudonim „Musiał”). Poległ 28 października 1946 r. koło wsi Piduń, pow. szczycieński, w zasadzce przegotowanej przez grupę „Lufy” z oddziału „Łupaszkzi” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 289; W służbie narodu, s. 214.*

MURAWSKI (Morawski) Franciszek, szer., s. Michaliny, ur. 18 marca 1925 r., Janczewo, pow. łomżyński, kawaler, funkcjonariusz KP MO Pisz, bezpartyjny. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 16 lipca 1945 r. Poległ 20 października 1945 r. w zasadzce w okolicy wsi Łączki, pow. kolneński, zorganizowanej przez grupę „Roga” — NZW. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 293.*

MYK Józef, szer., s. Konrada, ur. 15 stycznia 1926 r. Poległ z rąk NN 8 lutego 1947 r. na terenie Olsztyna. *Polegli w walce, s. 522.*

NACHCIŃSKI Władysław, chor., s. Władysława, ur. 31 lipca 1923 r., Radom, poch. inteligentkie, kawaler, instruktor polityczno-wychowawczy KP MO Nidzica, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. W MO od 7 lipca 1945 r. Poległ 15 września 1946 r. w Nidzicy z rąk grupy „Burzy” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 295; W służbie narodu, s. 209.*

NOWAK Tomasz, szer., s. Walentego, ur. 21 sierpnia 1903 r., Niedźwiady, pow. jarociński, poch. chłopskie, żonaty, funkcjonariusz KP MO Kętrzyn, czł. PPR. Przed 1939 r. na emigracji we Francji, gdzie pracował jako górnik. Żołnierz Wojska Polskiego we Francji, czł. KPF. W MO od grudnia 1945 r. Zamordowany 24 marca 1946 r. w Bezlawkach,

pow. kętrzyński, przez NN bandę rabunkową w mundurach żołnierzy Armii Radzieckiej.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; W służbie narodu, s. 208.

PAWŁOWSKI Kazimierz, s. Piotra, ur. 3 marca 1921 r., Kowel, poch. robotnicze, funkcjonariusz KP MO Braniewo. Poległ 3 sierpnia 1946 r. w Pasarii, pow. bartoszycki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342.

PLAK (Ptak) Stanisław, plut., ur. 19 listopada 1916 r., Strugienice, pow. łowicki. Poległ 19 września 1945 r. z rąk NN.

Polegli w walce, s. 531.

PŁOŃSKI Edmund, s. Tomasz, ur. 14 marca 1927 r., Świerzbienie, pow. moniecki, poch. chłopskie, kawaler, referent PUBP Pisz, bezpartyjny. W służbie bezpieczeństwa od 1 listopada 1945 r. Poległ 19 września 1946 r. na trasie Ruciane — Nida, pow. piski, z rąk grupy „Leszka”, oddział „Łupaszkzi” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 333; W służbie narodu, s. 213.*

PRZEWODOWSKI Stanisław, szer., s. Konstantego, ur. 16 października 1921 r., Stryjowo Wielkie, pow. ciechanowski, poch. chłopskie, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz posterunku MO Bezlawki, pow. kętrzyński, bezpartyjny. Od 1942 na robotach przymusowych w Niemczech, po ucieczce w 1943 r. ukrywał się. Od 8 września 1945 r. w MO. Poległ 5 października 1946 r. rozerwany przez minę podczas udzielania pomocy rannym funkcjonariuszom na polu minowym w bylej kwaterze Hitlera w Gierłozy koło Kętrzyna.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; W służbie narodu, s. 208.

RASIN Paweł, ur. 1899 r., poch. chłopskie, rolnik we wsi Bzowicz, przew. GRN, prezes ZP SL. Uprowadzony z do-

mu przez grupę „Tygrysa” — WiN 23 grudnia 1946 r., zwłoki znaleziono 5 stycznia 1947 r.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 346.

ROGOWSKI Czesław, plut., s. Jana, ur. 20 marca 1902 r., Nadratowo, pow. mławski, poch. chłopskie, żonaty, 2 dzieci. Dowódca plutonu operacyjnego KP MO Ostróda, bezpartyjny. W okresie okupacji czł. BCh. W MO od 24 kwietnia 1945 r. Zabity przez NN na terenie pow. ostródzkiego 10 czerwca 1945 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343.

ROPIEJKO Stanisław, szer., s. Piotra, ur. 7 stycznia 1922 r., Kapłina Mała (ZSRR), poch. chłopskie, zawód: ślusarz, żonaty, zastępca komendanta posterunku MO Sterławki Wielkie, pow. giżycki. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 1 stycznia 1945 r. w MO. Zginął w obronie mieszkańców Sterławek Wielkich, zamordowany 28 września 1945 r. przez bandę rabunkową w mundurach żołnierzy Armii Czerwonej.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343; *W służbie narodu*, s. 207.

ROZMANITH Stanisław, s. Stanisława, ur. 1 sierpnia 1925 r., ZSRR, poch. chłopskie, żonaty, sekretarz KG PPR w Świątkach, pow. lidzbarski, rolnik we wsi Skolity, pow. lidzbarski. Zastrzelony 17 grudnia 1947 r. przez NN podczas powrotu do domu.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 351.

RYBICKI Stanisław, szer., s. Romana, ur. 25 kwietnia 1925 r., Ciepeliów, pow. lipski, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Rożyńsk Wielki, pow. piski. W MO od 1 czerwca 1945 r. Urowadzony i zamordowany 23 września 1946 r. podczas służby patrolowej we wsi Monety, pow. piski przez grupę „Burego” — NZW.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343; *Polegli w walce*, s. 355; *W służbie narodu*, s. 214.

RYDELEK Jan, s. Jakuba, ur. Gałązki, pow. kolneński, poch. chłopskie, żonaty, 5 dzieci, rolnik we wsi Szkody, pow. piski, czł. SL, działacz społeczny, szczególnie aktywny w okresie referendum 1946 r. i wyborów do Sejmu Ustawodawczego. 22 lutego 1947 r. piętnastoosobowa uzbrojona NN banda napadła na jego mieszkanie i po dokonaniu rabunku zastrzeliła go.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 355.

RYDELEK Kazimierz, s. Floriana, ur. 15 września 1923 r., poch. chłopskie, gajowy, czł. PPR. W okresie okupacji czł. AK. Współpracował aktywnie z organami bezpieczeństwa przy wprowadzaniu ładu i porządku. Urowadzony z mieszkania rodziców we wsi Jeże, pow. piski, 5 grudnia 1947 r. zastrzelony w pobliskim lesie przez bandę „Orla” — NZW.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 355–356.

RYDELEK Zygmunt, s. Floriana, ur. 1928 r., poch. chłopskie, kawaler, na gospodarce rodziców we wsi Jeże, pow. piski, czł. PPR. Współpracował z organami bezpieczeństwa przy wprowadzaniu ładu i porządku. Urowadzony z mieszkania 5 grudnia 1947 r., zamaltretowany, zastrzelony w pobliskim lesie przez bandę „Orla” — NZW.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 356.

RZECZKOWSKI Andrzej, szer., funkcjonariusz PUBP Nidzica. Polegli 28 czerwca 1946 r. we wsi Dąbrowiec, pow. nidzicki, w starciu zbrojnym z grupą „Lufy”, oddział „Łupaszki” — WiN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343; *Polegli w walce*, s. 357; *W służbie narodu*, s. 210.

RZEPKA Władysław, por., s. Michała, ur. 5 sierpnia 1919 r., Marianka Grabowska, pow. puławski, poch. robotnicze, żonaty, 3 dzieci, zastępca kierownika PUBP Szczytno, czł. PPR. Przed 1939 r. czł. PPS. W czasie okupacji robotnik przymusowy w Rzeszy, czł. AL. W służbie bezpieczeństwa od 5 stycznia 1945 r. Zastrzelony 21 września 1945 r. przez NN na jednej z ulic Szczytna. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343; Polegli w walce, s. 357; W służbie narodu, s. 214.*

SAMOSIUK Jan, sierż., s. Franciszka, ur. 11 lutego 1921 r., Mokransy, pow. białkopodlaski. Poległ 17 sierpnia 1946 r. na terenie pow. olsztyńskiego z rąk grupy „Łupaszki” — WiN. *Polegli w walce, s. 539.*

SAWICKI Eugeniusz, st. szer., s. Antoniego, ur. 1 czerwca 1921 r. Nowosiółki (ZSRR), poch. chłopskie, żonaty, funkcjonariusz posterunku MO Radostowo, pow. biskupiecki, czł. PPR. W latach 1942—1946 żołnierz Armii Czerwonej, po powrocie do kraju wstąpił do PPR, od 10 grudnia 1946 r. w MO. Postrzelony przez NN 14 grudnia 1948 r. podczas służby patrolowej koło wsi Radostowo, zmarł w szpitalu w Olsztynie 18 grudnia 1948 r. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 361; W służbie narodu, s. 206.*

SKAŁBANIA Jan, s. Władysława, ur. 31 maja 1917 r., Wysocko, pow. szydłowiecki, poch. chłopskie, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz KP MO Olsztyn, bezpartyjny. Żołnierz Września, potem w niewoli niemieckiej. Do MO wstąpił 14 marca 1945 r. Poległ 3 września 1945 r. na terenie pow. olsztyńskiego z rąk bandy niemieckiej. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 368; W służbie narodu, s. 212.*

SMOLINSKI Władysław, s. Teofila, ur. 27 czerwca 1916 r., Bobrujsk (ZSRR), poch. robotnicze, żonaty, komendant posterunku MO Wejsuny, czł. PPR. Żołnierz Września, potem w niewoli niemieckiej. Do MO wstąpił 23 listopada 1946 r. Zamordowany przez NN bandę w czasie urlopu 22 października 1947 r. we wsi Lipie-Oborniki, pow. przasnyski. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 374. W służbie narodu, s. 214.*

SOBIECH Stanisław, s. Józefa, ur. 2 lutego 1900 r., Piaseczno, pow. ostrołęcki, poch. chłopskie, żonaty, sołtys wsi Lipowiec, pow. szczywieński, czł. PPR. Zamordowany przez grupę „Lasa” — NZW w czasie pobytu u rodziny 18 maja 1947 r. koło wsi Karaska, pow. ostrołęcki.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 375.

SOJKO Antoni, poch. chłopskie, pracownik kontraktowy KP MO Kętrzyn. Poległ 30 marca 1946 r. w miejscowości Bezląwki, pow. kętrzyński. *Księga pamięci, s. 344.*

SOŁTYSIK (Sołtysiak) Julian, s. Jakuba, ur. 8 lutego 1904 r., poch. robotnicze, żonaty, komendant posterunku MO Wielbark, pow. szczywieński, czł. PPR. Przed 1939 r. pracował w kopalniach Francji jako górnik, członek CGT. Postrzelony przez maruderów Armii Czerwonej 24 sierpnia 1946 r. we wsi Kucbork, pow. szczywieński w czasie służby patrolowej; zmarł w szpitalu w Szczytnie 29 sierpnia 1946 r. *Archiwum KW MO; Archiwum KW PZPR; Księga pamięci, s. 344.*

SOSNOWSKI Czesław, kapral, s. Wiktor, ur. 11 kwietnia 1911 r., Krasnopol, pow. Sejny, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Ostróda, czł. PPR. W latach 1944—1945 na robotach przymusowych w Niemczech. Do MO wstąpił 5 maja 1945 r. Zabity nożem

20 maja 1948 r. podczas konwojowania na trasie Ostróda — Olsztyn podejrzanego o kradzież, który okazał się poszukiwanym członkiem NSZ.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 379; W służbie narodu, s. 212.

SOWUL Antoni, szer., s. Władysława, ur. 10 października 1923 r., Łanowicze, pow. suwalski, poch. chłopskie, kawaler, zastępca komendanta posterunku MO Frombork, pow. braniewski. Podczas pobytu na urlopie u rodziców w Łanowiczach uprowadzony i zamordowany przez NN 12 sierpnia 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 379; W służbie narodu, s. 206.

SPYRA Mieczysław, szer., s. Romana, ur. 6 czerwca 1924 r., Szczakowa, pow. jaworzyński, poch. inteligenckie, kawaler, funkcjonariusz KW MO Olsztyn, czł. PPR. W MO od 21 stycznia 1946 r. Zamordowany przez NN 20 maja 1946 r. podczas pobytu na urlopie. Zwłoki zmasakrowane odkryto w okolicach Częstochowy 21 maja 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 380; W służbie narodu, s. 212.

STACHOWICZ Tadeusz, st. sierżant, s. Franciszka, ur. 3 lutego 1922 r., Sarnowo, pow. żuromiński, poch. chłopskie, kawaler, referent PUBP Ostróda, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 20 września 1945 r. w służbie bezpieczeństwa. Napadnięty i uprowadzony 11 lipca 1946 r. w czasie pobytu służbowego w miejscowości Śmieszny Kał, pow. ostródzki, przez grupę „Łupaszk” — WiN, zwłoki odnaleziono 9 września 1946 r. w lesie koło wsi Włóki, pow. ostródzki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 381; W służbie narodu, s. 212.

STAROBRODATY, funkcjonariusz posterunku MO Grunwald, pow. ostródzki. Poległ 14 marca 1946 r. podczas napadu grupy „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK na posterunek w Grunwaldzie.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344.

STĘPNIAK Marian, chor., s. Antoniego, ur. 19 czerwca 1917 r., pow. lubelski, poch. chłopskie, kawaler, referent KW MO Olsztyn, czł. PPR. Żołnierz Września, czł. BCh. (pseudonim „Gołąb”). Do MO wstąpił w Lublinie wraz z całą grupą partyzantów. Absolwent Oficerskiej Szkoły MO w Łodzi. Zastrzelony przez NN na terenie Olsztyna 14 sierpnia 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 345; Polegli w walce, s. 385; W służbie narodu, s. 212.

STRZAŁKOWSKI Jan, sierż. funkcjonariusz KP MO Pastęk. Ciężko ranny przez NN 24 listopada 1946 r., zmarł w szpitalu w Morągu 25 listopada 1946 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 345.

SZCZYGLEWSKI Jan, szer., ur. 29 marca 1928 r., poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Miłki, pow. giżycki, czł. PPR. Poległ w styczniu 1946 r. we wsi Pańska Wola, pow. giżycki, z rąk NSZ.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 345; Polegli w walce, s. 397; W służbie narodu, s. 207.

SZELAĞOWSKI Zygmunt, ppor., s. Stefana, ur. 4 maja 1911 r., Ozorków, pow. łęczycki, poch. robotnicze, żonaty, 2 dzieci, szef PUBP Giżycko, czł. PPR. W okresie okupacji czł. GL-AL. W służbie bezpieczeństwa od 22 stycznia 1945 r. Zabity 13 października 1946 r. w Giżycku przez członka WiN podczas przeszukiwania mieszkania u osoby kwaterującej podejrzanych.

Archiwum KW MO; *Księga pamięci*, s. 345; *Polegli w walce*, s. 397; *W służbie narodu*, s. 207.

SZPAKOWSKI Jan, st. sierż. podchor., s. Andrzeja, ur. 20 maja 1924 r., Pińsk (ZSRR), poch. robotnicze, żonaty, 2 dzieci, dowódca plutonu operacyjnego KP MO Szczytno, czł. PPR. W latach 1943—1946, żołnierz Wojska Polskiego, uczestnik bitwy pod Lenino i o Warszawę, dwukrotnie ranny. W MO od 25 maja 1946 r. Poległ 28 października 1946 r. koło wsi Piduń, pow. szczyński, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Lufy” z oddziału „Łupaszkii” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci*, s. 346; *Polegli w walce*, s. 400; *W służbie narodu*, s. 215.

SZULECKI Kazimierz, szer., s. Władysława, ur. 23 listopada 1925 r., Ciechocinek, pow. aleksandrowski, poch. chłopskie, kawaler. W czasie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 16 lipca 1945 r. w MO, funkcjonariusz KP MO Górowo Iławieckie, bezpartyjny. Ranny 5 kwietnia 1946 r. w akcji przeciwko NN na terenie pow. lidzbarskiego, zmarł w szpitalu w Olsztynie. *Archiwum KW MO; Księga pamięci*, s. 346; *Polegli w walce*, s. 410.

SZYMAŃSKI JAROSŁAW, ur. 3 września 1924 r., Kolno, poch. chłop., prac. umysłowy, czł. PPR. Zastrzelony przez NN 10 czerwca 1947 r. w Mrągowie. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce*, s. 403.

ŚLEDŹ (Siedź) Stanisław, szer., s. Michała, ur. 1922 r., Łaszczówka, pow. tomaszowski (lub.). Poległ z rąk NN 17 października 1947 r. w miejscowości Bienkowo, pow. braniewski.

SMIŁOWSKI Jan, plut., s. Michała, ur. 10 października 1911 r., Gocanowo, pow. inowrocławski, poch. robotnicze, żonaty,

komendant posterunku MO Lipowiec, pow. szczyński, czł. PPR. Żołnierz Września, potem w niewoli niemieckiej. Do MO wstąpił 6 czerwca 1945 r. Uprowadzony i zamordowany przez grupę „Lufy” z oddziału „Łupaszkii” — WiN — w czasie napadu 11 grudnia 1946 r. na posterunek w Lipowcu.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; *Polegli w walce*, s. 407; *W służbie narodu*, s. 215.

TARANT Stanisław, st. sierż., s. Stefana, ur. 28 maja 1924 r., Targowa Górka, pow. wrzeński, poch. chłopskie, kawaler, zastępca szefa PUBP Lidzbark Warmiński, czł. PPR. W służbie bezpieczeństwa od 10 lutego 1945 r. Zamordowany przez bandę niemiecką J.E. 8 stycznia 1946 r. w czasie pobytu służbowego we wsi Czarny Kierz, pow. lidzbarski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; *Polegli w walce*, s. 410; *W służbie narodu*, s. 208.

TARASZKIEWICZ Stanisław, szer., s. Michała, ur. 10 lutego 1919 r. Prudziszki, pow. suwalski, poch. chłopskie, żonaty, 3 dzieci, komendant posterunku MO Szczybałdy Giżyckie, pow. giżycki. Żołnierz Września, robotnik przymusowy w Niemczech. W MO od 17 stycznia 1945 r. Poległ 28 listopada 1945 r. koło wsi Bogaczewo, pow. giżycki, w czasie akcji zbrojnej przeciwko NN bandzie w mundurach żołnierzy Armii Czerwonej.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346.

TARKOWSKI Henryk, ppor. s. Teofila, ur. 28 czerwca 1919 r., Steklin, pow. lipnowski, poch. chłopskie, żonaty, 1 dziecko. Szef PUBP Pisz, czł. PPR. Poległ 21 lutego 1948 r. w Karwicy, pow. piski, w czasie akcji przeciwko bandzie „Tuczy” — UPA.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; Polegli w walce, s. 410; W służbie narodu, s. 214.

TREPANOWSKI Czesław, szer., s. Wacława, ur. 1 lutego 1929 r., Grodno, poch. inteligenckie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Kętrzyn, bezpartyjny. Po ucieczce z robót przymusowych w Niemczech, w partyzancie radzieckiej, następnie w Wojsku Polskim. Od 25 marca 1946 r. w MO. Poległ 5 października 1946 r., rozerwany przez minę podczas udzielania pomocy rannym funkcjonariuszom na polu minowym w byłej kwaterze Hitlera w Gierłozy pod Kętrzynem.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; W służbie narodu, s. 208.

TRZCIŃSKI Dionizy, ur. 1906 r., Korbzyniec, pow. rypiński, poch. chłopskie, kawaler, rolnik we wsi Piotrków, pow. ławski, czł. PPR. Zabity przez NN 12 grudnia 1947 r. we wsi Piotrków.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 414.

URBAŃSKI Marian, szer., s. Jana, ur. 21 stycznia 1921 r., Bielanki, pow. brzeziński. Poległ z rąk WiN 31 marca 1946 r. na terenie miejscowości Kraszewo, pow. lidzbarski.

Polegli w walce, s. 553.

URBAŃSKI Piotr, st. sierż. podchor., s. Jana, ur. 11 października 1922 r., Wymysiówek, pow. radomszczański, poch. chłopskie, referent PUBP Pisz, czł. PPR. W okresie okupacji współpracował z PPR i GL—AL. W służbie bezpieczeństwa od 1 marca 1945 r., absolwent Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi. Poległ 20 października 1945 r. w osadzie Łączka, pow. piski, z rąk NZW w czasie wykonywania obowiązków służbowych.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; Polegli w walce, s. 419; W służbie narodu, s. 213.

ULRYCH Zbigniew, chor., s. Zygmunta, ur. 1 września 1924 r., Łódź, poch. robotnicze, kawaler, referent PUBP Nidzica, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech, od 12 lipca 1945 r. absolwent Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi. Poległ 25 czerwca 1946 r. we wsi Kot. pow. nidzicki, z rąk oddziału „Łupaszk” — WiN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; Polegli w walce, s. 419; W służbie narodu, s. 210.

WAJDZIK (Wojdzik) Piotr, st. sierż., s. Jana, ur. 27 czerwca 1905 r., pow. makowski, poch. chłopskie, żonaty, dowódca plutonu operacyjnego KP MO Mrągowo. Od 1929 r. na emigracji we Francji, gdzie pracował jako górnik, uczestnik francuskiego ruchu oporu, czł. KPFR. Po powrocie do kraju 13 listopada 1945 wstąpił do MO. Poległ 5 czerwca 1946 r. podczas napadu grupy „Brzytewki” — NSZ — na posterunek MO w Ukcie, pow. mrągowski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; W służbie narodu, s. 209.

WALCZAK Edward, szef, s. Jana, ur. 15 maja 1925 r., Strzegowo, pow. mławski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Lidzbark Warmiński, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 15 listopada 1945 r. w służbie bezpieczeństwa. Uprowadzony 23 grudnia 1946 r. przez grupę „Tygrysa” — WiN — ze wsi Łaniewo, pow. lidzbarski, zwłoki znalezione w lesie koło wsi Wolnica, pow. lidzbarski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 420; W służbie narodu, s. 209.

WALERIAŃSKI Józef, s. Jana, ur. 24 października 1896 r., poch. chłopskie, referent PUBP Nidzica, żonaty, 4 dzieci, czł. PPR. Poległ 17 sierpnia 1946 r. we wsi Wyluń, pow. nidzicki, w starciu zbrojnym z grupą „Burzy” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 421.*

WAŁĘSKI (Waleski) Bazyli, chor., s. Władysława, ur. 14 czerwca 1922 r., Wilanów, pow. sieradzki, poch. robotnicze, kawaler, referent gminny PUBP Morąg, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Absolwent Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi. Poległ 21 lipca 1946 r. we wsi Dobrzyki, pow. morąski, z rąk grupy „Zeusa”, oddział „Łupaszk” — WiN. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce s. 421; W służbie narodu, s. 209.*

WASIAK Henryk, szer., s. Henryka, ur. 15 września 1922 r., Toruń, poch. robotnicze, funkcjonariusz posterunku MO Nawiady, pow. mrawowski. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 15 lipca 1945 r. w MO. Uprowadzony i zabity 5 czerwca 1946 r. przez grupę „Newady” — NZW. *Archiwum KW MO.*

WIECZOREK Mieczysław, szer. s. Stanisława, ur. 28 sierpnia 1920 r., Zgierz, poch. robotnicze, żonaty, 2 dzieci, referent PUBP Pisz, czł. PPR. Zginął 20 października 1945 r. we wsi Nowa Ruda pow. kolneński, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Huragana” z oddziału „Roga” — NZW. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 427; W służbie narodu, s. 213.*

WIERZCHOWSKI Piotr, szer., s. Aleksandra, ur. 27 stycznia 1924 r., Strużki, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Pisz. W okresie okupacji na ro-

botach przymusowych w Niemczech. Od 13 września 1945 r. w służbie bezpieczeństwa. Zginął 20 października 1945 r. we wsi Nowa Ruda, pow. kolneński, w zasadzce zorganizowanej przez grupę „Huragana” z oddziału „Roga” — NZW. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 429; W służbie narodu, s. 213.*

WINIARSKI Zygfryd, s. Jana, ur. 4 grudnia 1914 r., Jelonek, pow. gnieźnieński, poch. robotnicze, żonaty, I sekretarz KP PPR w Węgorzewie. W czasie okupacji członek Związku Syndykalistów Polskich — Oddziały Bojowe, czł. PPR. Poległ 15 lutego 1946 r. w okolicach wsi Krukłanki, pow. węgorzewski, z rąk grupy „Burego” — NZW. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 432.*

WIŚNIEWSKI Edward, szer., s. Antoniego, ur. 20 lipca 1925 r., Białystok, poch. robotnicze, żonaty, referent PUBP Giżycko, czł. PPR. Od 1943 r. na robotach przymusowych w Niemczech. Do służby bezpieczeństwa wstąpił 15 lipca 1945 r. Zabity 13 października 1946 r. przez członków grupy „Lalusia” — WiN — w Giżycku podczas przeszukiwania mieszkania. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 432; W służbie narodu, s. 208.*

WIŚNIEWSKI Stanisław, szer., ur. 4 lipca 1924 r., pow. puławski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Nidzica, bezpartyjny. W MO od 25 maja 1945 r. Poległ z rąk NN 10 czerwca 1945 r. na terenie pow. nidzickiego. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347.*

WIZE Karol, poch. robotnicze, żonaty, 6 dzieci, rolnik, sołtys wsi Smolanka,

pow. bartoszycki, czł. PPR. Przed 1939 r. górnik w kopalniach Westfalii, po wypadku osiedlił się w Smolance. 31 marca 1946 r. NN banda napadła mieszkanie Wizego, obrabowała i zamordowała go.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 434.

WRÓBLEWSKI Henryk, szer., s. Stanisława, ur. 8 stycznia 1925 r., Wysocin, pow. aleksandrowski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Rostki, pow. piski. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 23 lipca 1945 r. w MO. Zamordowany przez NN bandę rabunkową 3 grudnia 1945 r. w czasie interwencji we wsi Rostki, pow. piski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347.

WRUSZCZAK Stanisław, kpr., s. Jana, ur. 16 kwietnia 1920 r., Jarosław, poch. robotnicze, żonaty, funkcjonariusz PUBP Ostróda, czł. PPR. Żołnierz Września, jeńiec, więzień obozu koncentracyjnego w Dachau. Po powrocie do kraju 22 sierpnia 1945 r. wstąpił do służby bezpieczeństwa. Napadnięty i uprowadzony 11 lipca 1946 w czasie pobytu służbowego w miejscowości Śmieszny Kąt, pow. ostrodzki, przez grupę „Łupaszk” — WiN, zwłoki odnaleziono 31 sierpnia 1946 r. w lesie koło wsi Włoki, pow. ostrodzki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; Polegli w walce, s. 444; W służbie narodu, s. 212.

WYSOCKI Marcei, szer., s. Andrzeja, ur. 15 czerwca 1924 r., Maliniec, pow. koniński, poch. robotnicze, funkcjonariusz PUBP Nidzica, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech, od 20 czerwca 1946 r. w służbie bezpieczeństwa. Poległ w nieznanym bliżej okolicznościach

27 czerwca 1946 r. z rąk grupy „Łupaszk” na terenie gminy Wały, pow. nidzicki.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; Polegli w walce, s. 446; W służbie narodu, s. 210.

WYTWER Longin, szer., s. Antoniego, ur. 7 maja 1925 r., Rembiocha, pow. gołubski, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Blizin, pow. braniewski, czł. PPR. Poległ 19 maja 1947 r. rozerwany przez minę w trakcie gaszenia pożaru lasu koło wsi Blizin.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; W służbie narodu, s. 206.

ZGRZEBNY Czesław, szer., s. Antoniego, ur. 21 grudnia 1924 r., Huby, pow. radomszański, poch. chłopskie, kawaler, referent PUBP Pisz, czł. PPR. Od 1943 r. w GL, w oddziale „Witolda”. Uprowadzony przez grupę „Bystrego” — NZW, podczas napadu na posterunek MO w Drygalałach, pow. piski, 11 lipca 1946 r.; zamordowany we wsi Szczuczyn, pow. grajewski.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; Polegli w walce, s. 453; W służbie narodu, s. 213.

ZIELIŃSKI Tadeusz, szer., s. Kacpra, ur. 15 sierpnia 1927 r., Bestwiny, pow. miński, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Węgorzewo, czł. PPR. W służbie bezpieczeństwa od 16 października 1945 r. Uprowadzony 17 lutego 1946 r. przez grupę „Bystrego” — NZW, ze wsi Jurkowo, pow. węgorzewski, zwłoki odnaleziono 29 marca 1946 r. w lesie koło wsi Jurkowo.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; Polegli w walce, s. 454; W służbie narodu, s. 215.

ZUCHOWSKI Edmund, s. Władysława, ur. 10 czerwca 1928 r., Jedlinka, pow. przasnyski, poch. robotnicze, kawaler, poborca podatkowy GRN Wielbark, czł. ZWM, PPR. Zastrzelony przez NN 10

grudnia 1947 r. podczas powrotu z zebrań w Mącicach, pow. szczeciński. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce*, s. 457.

ZARSKI Tadeusz, szer., s. Władysława, ur. 15 maja 1919 r., Skrzypki Duże, pow. bielskopodlaski, poch. chłopskie, żonaty, funkcjonariusz KP MO Kętrzyn, bezpartyjny. W czasie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Zabity przez NN 21 stycznia 1946 r. podczas podróży służbowej na trasie Wielki Dwór (pow. morąski) — Biedaszki (pow. kętrzyński).

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; *Polegli w walce*, s. 458; *W służbie narodu*, s. 208.

ZUK Ryszard, s. Aleksandra, ur. 17 października 1926 r., Woikowysk (ZSRR), poch. robotnicze, kawaler, leśniczy w Nadleśnictwie Kulik, pow. piski, czł. PPR. Zastrzelony przez NN (NSZ?) 29 stycznia 1948 r. we własnym mieszkaniu w miejscowości Wielki Las, pow. piski.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 460.

Suplement

A. POLEGLI W POWIECIE DZIAŁDOWSKIM W LATACH 1945—1950

BROWAREK Antoni, s. Walentego, ur. 1900 r., Wróblewo, poch. robotnicze, żonaty, 6 dzieci, robotnik Państwowych Nieruchomości Ziemiskich Wierzbowo, pow. działdowski. W lutym 1946 r. zastrzelony przez NN podczas pełnienia warty nocnej we wsi Wierzbowo. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce*, s. 100.

CHOJNOWSKI Henryk, sierż., s. Jana, ur. 14 stycznia 1914 r., Miawa, poch. robotnicze, żonaty, 3 dzieci, funkcjonariusz PUBP Działdowo, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Poległ 17 kwietnia 1946 r., w Lidzbarku Welskim z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci*, s. 334; *Polegli w walce*, s. 111; *W służbie narodu*, s. 207.

FIOLEK Julian, plut., s. Józefa, ur. 1922 r., żołnierz. Poległ 28 czerwca 1946 r. w czasie akcji przeciwko NN we wsi Grądy, pow. działdowski. *Polegli w walce*, s. 484.

GRZYWIŃSKI Leonard, szer., s. Antoniego, ur. 17 czerwca 1923 r., Burkat, pow. działdowski, poch. chłopskie, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz KP MO Działdowo, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 1 lipca 1946 r. w MO. Poległ 6 października 1946 r. we wsi Jeleń, pow. działdowski, w czasie akcji zbrojnej przeciwko grupie „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci*, s. 337; *Polegli w walce*, s. 200; *W służbie narodu*, s. 207.

KARCZEWSKI Józef, s. Ignacego, ur. 29 marca 1904 r., Mroczone, pow. nowomiejski, poch. robotnicze, żonaty, 3 dzieci, agronom rejonowy, sekretarz KG PPR, czł. ORMO. Uprowadzony nocą 7 lipca 1946 r. ze wsi Straszewo, zamordowany w sposób bestialski, zwłoki odnaleziono po 7 tygodniach. *Archiwum KW MO; Księga pamięci*, s. 337; *Polegli w walce*, s. 200; *W służbie narodu*, s. 207.

KĘPCZYŃSKI (Kempczyński) Józef, szer., s. Józefa, ur. 25 maja 1925 r., Lidz-

bark Welski, pow. działdowski, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz PUBP Działdowo, czł. PPR. W latach okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 20 marca 1946 r. w organach bezpieczeństwa. Poległ 20 czerwca 1946 r. na szosie Lidzbark Welski — Działdowo, koło wsi Słupiec, w czasie wykonywania obowiązków służbowych, z rąk grupy „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 205; W służbie narodu, s. 207.

KRÓLIKOWSKI Kazimierz, szer., s. Karola, ur. 18 sierpnia 1921 r. Warszawa, poch. robotnicze, kawaler, referent operacyjny PUBP Działdowo, czł. PPR. W latach okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 1 grudnia 1945 r. w organach bezpieczeństwa. Poległ 7 kwietnia 1946 r. w lesie koło Lidzbarka Welskiego, prawdopodobnie z rąk grupy „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 235; W służbie narodu, s. 207.

KRÓLIKOWSKI Stanisław, funkcjonariusz PUBP Działdowo. Poległ 4 marca 1946 r. w wyniku starcia we wsi Wlewska, pow. działdowski, z grupą „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO.

LISOCKI Józef, s. Michała, ur. 15 stycznia 1910 r., Przedecz, pow. włocławski, poch. robotnicze, żonaty, pracownik Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Działdowie, czł. PPR. Poległ z rąk NN w czasie wypełniania obowiązków służbowych 7 czerwca 1946 r. między wsiami Gruszka — Grądko. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 255.*

MAJEWSKI Kazimierz, s. Władysława, ur. 27 lutego 1915 r., Rynia, pow. miński, funkcjonariusz MO, czł. PPR. Po-

legł z rąk NN 26 lipca 1946 r. we wsi Niechlonin, pow. działdowski.

Polegli w walce, s. 267.

MĘTLICKI Mieczysław, szer., s. Feliksa, ur. 13 kwietnia 1923 r., Kozłowo, pow. grudziądzki, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz plutonu operacyjnego KP MO Działdowo, bezpartyjny. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 16 kwietnia 1945 r. w MO. Poległ 6 października 1946 r. we wsi Jeleń, pow. działdowski, w czasie akcji zbrojnej przeciwko grupie „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 280; W służbie narodu, s. 207.

MIODUSKI Mieczysław, szer., s. Władysława, ur. 13 maja 1923 r., Ośnica, pow. płocki, poch. robotnicze, żonaty, 3 dzieci, referent PUBP Działdowo, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Od 4 lipca 1945 r. w MO, następnie w organach bezpieczeństwa. Uprowadzony 6 marca 1946 r. przez grupę „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK z miejscowości Żabiny, pow. działdowski, spalony żywcem w piecu miejscowej gorzelnii. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 346; Polegli w walce, s. 286; W służbie narodu, s. 207.*

PIOTROWSKI Eugeniusz, s. Jakuba, ur. 1 sierpnia 1896 r., Narzym, pow. działdowski, poch. chłopskie, żonaty, rolnik ze wsi Jeleń, pow. działdowski, czł. PPR. Uprowadzony z mieszkania 26 kwietnia 1946 r., zastrzelony w pobliskim lesie przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK, za współpracę z organami bezpieczeństwa. *Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 329.*

PIWKO Stanisław, por., s. Wincentego, ur. 17 lipca 1907 r., Wielęcin, pow. wyszkowski, poch. robotnicze, żonaty, 2

dzieci, komendant ochrony PUBP Działdowo, czł. PPR. Żołnierz Września, w 1942 r. uciekł z niewoli niemieckiej, wstąpił do PPR, czł. GL-AL (pseudonim „Bocian”). 21 czerwca 1946 r. wpadł w zasadzkę zorganizowaną koło Kiełpina, pow. działdowski, przez grupę „Łysego” — ROAK. Zwłoki znaleziono 13 sierpnia 1946 r. w lesie koło wsi Chelsty.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 331; W służbie narodu, s. 207.

SIEDLECKI Władysław, s. Józefa, ur. 15 stycznia 1906 r., poch. robotnicze, żonaty, wójt gminy Lidzbark Welski, czł. PPR. Poległ 7 marca 1946 r. w Lidzbarku Welskim z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 364.

SKOLIMOWSKI Andrzej, s. Karola, ur. 30 września 1900 r., Nowy Zwoleń, poch. robotnicze, żonaty, robotnik gospodarki komunalnej, komendant miejski ORMO w Lidzbarku Welskim, czł. PPR. Za-

strzelony we własnym mieszkaniu w Lidzbarku Welskim 3 września 1946 r. przez członka grupy „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW PZPR; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 369; W służbie narodu, s. 207.

STRZELCZYK Józef, s. Bolesława, ur. 22 lipca 1899 r., Anielin, pow. ciechanowski, poch. robotnicze, żonaty, 6 dzieci, wartownik PUBP Działdowo, czł. PPR. Poległ 6 października 1946 r. we wsi Jeleń, pow. działdowski, w czasie akcji zbrojnej przeciwko grupie „Sokół Leśny” z oddziału „Łysego” — ROAK. *Księga pamięci, s. 345; Polegli w walce, s. 388; W służbie narodu, s. 207.*

SZATKOWSKI Jan, ur. 19 października 1894 r., poch. robotnicze, żonaty, robotnik — ślusarz, sekretarz PPR (POP Narzym, pow. działdowski). Zastrzelony przez NN 5 sierpnia 1945 r. w Narzymiu w czasie powrotu z zebrania partyjnego.

Archiwum KW PZPR; Polegli w walce, s. 394.

B. POLEGLI W POWIECIE NOWOMIEJSKIM W LATACH 1945—1950

BATKOWSKI (Bartkowski) Józef, szer., s. Ludwika, ur. 3 września 1925 r., Janowice, pow. inowrocławski (Żnin?), poch. chłopskie, kawaler, młodszy referent PUBP Nowe Miasto Lubawskie, czł. PPR. W okresie okupacji niemieckiej na robotach przymusowych, po ucieczce w 1943 r. ukrywał się, a następnie czł. AL w oddziale „Zemsty”. Uprawdżony przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK, 17 czerwca 1946 r. z Nowego Grodziczna, pow. nowomiejski, gdzie przebywał służbowo, poległ 18 czerwca w okolicach wsi Trzcina (pow. działdowski) — Kowaliki (pow. nowomiejski).

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 33, Polegli w walce, s. 85; W służbie narodu, s. 211.

DĘBSKI Tadeusz, kpr. podchor., s. Antoniego, ur. 31 lipca 1920 r., Bęczkowiec, pow. piotrkowski, poch. chłopskie, kawaler st. referent PUBP Nowe Miasto, czł. PPR. Od lipca 1944 roku w AL (oddział „Kruka”), absolwent szkoły oficerów polityczno-wychowawczych w Łodzi. Poległ 17 czerwca 1946 r. we wsi Nowe Grodziczne, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 335; Polegli w walce, s. 129; W służbie narodu, s. 211.

JAN Józef, funkcjonariusz MO. Poległ 21 marca 1946 r. na terenie pow. nowomiejskiego z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Polegli w walce, s. 182.

JARMUSZEWSKI Władysław, s. Adama, ur. 6 września 1890 r., Lubawa, pow. nowomiejski, funkcjonariusz MO, czł. PPR. Poległ 30 stycznia 1947 r., Boleszyn, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Polegli w walce, s. 185.

KASJAN Józef, plut., s. Jana, ur. 30 maja 1905 r., Sinowicze, pow. augustowski, poch. chłopskie, żonaty, 2 dzieci, funkcjonariusz plutonu operacyjnego KP MO Nowe Miasto, czł. PPR. W latach 1944–1945 służył w ludowym Wojsku Polskim, po zdemobilizowaniu od 25 stycznia 1945 r. w MO. Poległ 21 marca 1946 r. w Marianowie pod Nowym Miastem w zasadzce przygotowanej przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 337; Polegli w walce, s. 202; W służbie narodu, s. 210.

KŁOSOWSKI Jan, kpr., s. Jana, ur. 28 listopada 1913 r., poch. robotnicze, żonaty, 1 dziecko, funkcjonariusz posterunku MO Krotoszyny, pow. nowomiejski. W MO od 28 stycznia 1945 r. Ranny przez NN w czasie służby patrolowej we wsi Krotoszyny, zmarł w szpitalu 28 marca 1945 r.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 338; Polegli w walce, s. 210; W służbie narodu, s. 210.

KOPALA Jan, ur. 1901 r., sekretarz komitetu gminnego PPR. Poległ 9 listopada 1946 r. we wsi Prątnica, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Cichego” — ROAK.

Polegli w walce, s. 217.

KOZŁOWSKI Teodor, ur. 1920 r., rzeźnik, czł. PPR. Poległ 30 stycznia 1947 r. we wsi Boleszyn, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Łysego” — ROAK.

Polegli w walce, s. 230.

KRAJEWSKI Zygmunt, szer., s. Maksymiliana, ur. 5 października 1922 r., Grabowo, pow. nowomiejski, poch. chłopskie, kawaler, zastępca komendanta posterunku MO Grodziczno, pow. nowomiejski, czł. PPR. W MO od 28 stycznia 1945 r. Napadnięty i pobity nożem przez grupę „Medryckiego” (Mendrzycki) 13 października 1946 r. w czasie wypełniania obowiązków służbowych we wsi Montowo, pow. nowomiejski, zmarł 30 listopada 1946 r. w szpitalu w Lubawie.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 231; W służbie narodu, s. 211. Nowe Miasto. Z dziejów miasta i powiatu, Olsztyn 1963, s. 131.

KRAWCZYŃSKI, szer., funkcjonariusz posterunku MO Mroczo, pow. nowomiejski. Poległ 22 marca 1946 r. w obronie posterunku MO atakowanego przez NN.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 233; W służbie narodu, s. 210.

LASKOWSKI Jan, szer., s. Juliana, ur. 13 wcześniej 1928 r., Wawrowice, pow. nowomiejski, poch. chłopskie, kawaler, czł. plutonu operacyjnego KP MO Nowe Miasto, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Po wyzwoleniu czł. ORMO, od 21 października 1946 r. w MO. Poległ 8 listopada 1946 r. we wsi Omule, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Cichego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 339; Polegli w walce, s. 248; W służbie narodu, s. 211.

MACIEJEWSKI Kazimierz, kpr., s. Michała, ur. 28 maja 1925 r., Dulsk, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz KP MO Nowe Miasto, czł. PPR. Poległ 8 listopada 1946 r. we wsi Omule, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Cichego” — ROAK.

Księga pamięci, s. 340; Polegli w walce, s. 264; W służbie narodu, s. 211.

MÓWIŃSKI Jan, szer., s. Jana, ur. 7 sierpnia 1912 r., poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz posterunku MO Wonna, pow. nowomiejski, czł. PPR. Poległ 11 kwietnia 1945 r. na terenie pow. nowomiejskiego z rąk grupy „Sokół Leśny”, oddział „Lysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 342; Polegli w walce, s. 291; W służbie narodu, s. 210.*

PLUCIENNIK Jan, kpr., s. Stanisława, ur. 1921 r., Dębice, pow. ostrzeszowski. Poległ 17 marca 1946 r. na terenie Nowego Miasta Lubawskiego z rąk NN. *Polegli w walce, s. 531.*

RYBAK Antoni, st. sierż., s. Jana, ur. 7 kwietnia 1912 r., Zbaraż (ZSRR), poch. inteligentnie, muzyk, żonaty, dowódca plutonu operacyjnego KP MO Nowe Miasto, bezpartyjny. Żołnierz Września, zbiegł z niewoli na teren ZSRR, żołnierz Armii Polskiej w Związku Radzieckim. Do MO wstąpił 15 grudnia 1945 r. Poległ 21 marca 1946 r. w Marianowie pod Nowym Miastem w zasadzce przygotowanej przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Lysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 343; Polegli w walce, s. 354; W służbie narodu, s. 210.*

SZMAGLIŃSKI Franciszek, szer., s. Ignacego, ur. 18 czerwca 1923 r. poch. chłopskie, kawaler, referent PUBP Nowe Miasto, czł. PPR. W służbie bezpieczeństwa od 1 lipca 1945 r. Poległ 13 czerwca 1946 r. we wsi Nowe Grodziczno, pow. nowomiejski, z rąk grupy Sokół Leśny, oddział „Lysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 345; Polegli w walce, s. 399; W służbie narodu, s. 211.*

SIKORSKI Antoni, szer., funkcjonariusz posterunku MO, pow. nowomiejski. Poległ 23 marca 1946 r. zabity przez NN na terenie pow. nowomiejskiego.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 366; W służbie narodu, s. 210.

SIKORSKI Czesław, szer., s. Bernarda, ur. 16 lutego 1926 r., Okonin, pow. gruzdzicki, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz KP MO Nowe Miasto, czł. PPR. W okresie okupacji na robotach przymusowych w Niemczech. Do MO wstąpił 14 marca 1946 r. Poległ 21 marca 1946 r. w Marianowie pod Nowym Miastem w zasadzce przygotowanej przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Lysego” — ROAK. *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 344; Polegli w walce, s. 366; W służbie narodu, s. 211.*

WĄSEK Adolf, kpr., s. Szymona, ur. 7 listopada 1925 r., Olbrachcice, pow. radomszczański, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Nowe Miasto, czł. PPR. W okresie okupacji czł. AL (pseudonim „Bąbik”). Do organów bezpieczeństwa wstąpił 25 października 1945 r. Urowadzony 13 czerwca 1946 r. przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Lysego” — ROAK, zwłoki odkryto w lesie koło wsi Trzcina (pow. działowski) — Kowaliki (pow. nowomiejski). *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 424; W służbie narodu, s. 211.*

WESOŁOWSKI Henryk, szer., s. Józefa, ur. 19 lutego 1926 r., Strzelin, pow. mogileński, poch. robotnicze, kawaler, referent PUBP Nowe Miasto, czł. ZWM. W organach bezpieczeństwa od 19 maja 1945 r. Urowadzony 13 czerwca 1946 r. przez grupę „Sokół Leśny”, oddział „Lysego” — ROAK, zabity 17 czerwca 1946 r. w lesie koło wsi Trzcina (pow. działowski) — Kowaliki (pow. nowomiejski). *Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 347; Polegli w walce, s. 425; W służbie narodu, s. 211.*

WOJCIK Marian, sierż. podchor., s. 347; Polegli w walce, s. 441; W służbie narodu, s. 211.

Jana, ur. 20 maja 1923 r., Tymienica Stara, pow. iłżycki, poch. chłopskie, kawaler, funkcjonariusz PUBP Nowe Miasto, czł. PPR. Do PPR wstąpił w 1943 r., czł. GL-AL. Po wyzwoleniu wraz z całym oddziałem wstąpił do MO 3 stycznia 1945 r. w Lublinie, absolwent Centralnej Szkoły Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Poległ 13 czerwca 1946 r. we wsi Nowe Grodziczno, pow. nowomiejski, z rąk grupy „Sokół Leśny” oddział „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci,

ZYGMUNTOWICZ Kazimierz, plut. podchor., s. Ignacego, ur. 22 lipca 1925 r., Zgierz, poch. robotnicze, kawaler, funkcjonariusz PUBP Nowe Miasto, czł. PPR, absolwent szkoły oficerów polityczno-wychowawczych w Łodzi. Poległ 21 marca 1946 r. broniąc gmachu PUBP w Nowym Mieście przed atakiem „Łysego” — ROAK.

Archiwum KW MO; Księga pamięci, s. 348; Polegli w walce, s. 457; W służbie narodu, s. 210.

VERLUSTE IM LAGER DER LINKEN REVOLUTION IM BEZIRK OLSZTYN
IN DEN JAHREN 1945—1950
BIOGRAPHISCHES MATERIAL

Zusammenfassung

Gestützt auf die bisher veröffentlichte Literatur und Material aus Archiven; dem Archiv des Bezirkskommandos der Volkspolizei in Olsztyn, dem Archiv des Bezirkskomitees der Polnischen Vereinigten Arbeiterpartei in Olsztyn sowie aus der Kartell der Zentralkommission für Verifikation am Institut der Partielgeschichte beim Zentralkomitee der Polnischen Vereinigten Arbeiterpartei — sind in der Publikation kurze Biographien von 145 Vertretern des Lagers der Polnischen Vereinigten Arbeiterpartei enthalten, die in den Jahren 1945—1950 im Bezirk Olsztyn ihr Leben liessen im Kampf um Volksherrschaft, Sicherheit und Ordnung.

Unter den Gefallenen stellten die Funktionäre der Volkspolizei die zahlreichste Gruppe dar (48,3%) sowie Funktionäre des Sicherheitsapparates und Zivilpersonen (je 21,4% der Gesamtzahl der Gefallenen).

Wenn man die Altersstruktur der Gefallenen untersucht, kann man folgende Behauptung aufstellen: die zahlreichste Gruppe (42%) sind Gefallene im Alter von 20—24 und im Alter von 25—29 Jahren (15,9%).

Die Gefallenen waren (in einem grossen Prozentsatz fehlen jegliche Informationen — (17,2%) grösstenteils proletarischer Abstammung (33,1%) und bäuerlicher (46,2%), insgesamt 79,3% Zivilstand der Gefallenen; 40,7% — unverheiratete; 35,9 — verheiratete. Unter den Gefallenen befanden sich 50,3% Mitglieder der Polnischen Arbeiterpartei; 30,3% waren keiner Partei zugehörig.

Von der Gesamtzahl — 145 Personen, fielen: im Jahre 1945 — 15,9%, 1946 — 59,3%, 1947 — 12,4% und im Jahre 1948 — 7,6%.

Unter den Organisationen, die der Tod der Funktionäre oder Sympathisanten der Volksherrschaft belastet (obwohl im Falle von 31,7% es nicht gelungen ist, den Charakter der Organisationen genau festzulegen) müssen folgende erwähnt werden: „*Wolność i Niepodległość*” — (WiN), Freiheit und Unabhängigkeit — 31 Totschläge; „*Narodowe Zjednoczenie Wojskowe*” — (NZW), Nationaler Militärverband — 25 Totschläge; „*Narodowe Siły Zbrojne*” — (NSZ), Nationale Streitkräfte — 6 Totschläge; „*Ruch Oporu Armii Krajowej*” — ROAK, Widerstandsbewegung der Polnischen Heimatarmee — 3 Totschläge; „*Ukraińska Powstańcza Armia*” (UPA), Ukrainische Aufstandsarmee — 6 Totschläge, deutsche Banden — 4 Totschläge. Die verschiedensten Raubbanden verübten 16 Totschläge.